

Hrvatski

glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina VI

Broj 39-40

Lipanj-Srpanj 2008.

Cijena 1 €

ISSN 1800-5179

**PREDSJEDNIK RH STJEPAN MESIĆ
DODIJELIO ODLIČJE DR. MILOŠU MILOŠEVIĆU**

Ponos svima

809.

**1200 GODINA DOLASKA
moćju Sv. Tripuna u Kotor**

2009.

**VOLIM ZIMU,
VOLIM SLADOLED!**

WWW.LEDO

Jeste li znali..

...da prema istraživanju britanskih znanstvenika sladoled izaziva osjećaj sreće?
Dokazano je da već samo jedna žlica ove leđene slastiće izaziva reakciju u zonama sreće u mozgu. A osim osjećaja sreće, Ledo sladoledi izazivaju i osjećaj užika jer nastaju spajanjem najkvalitetnijeg mlijeka, čokolade i voća, a savršeno se kombiniraju sa šlagom, čokoladnim sirupom, sjeckanim lješnjacima ili komadićima voća.

*Ledo sladoled i zimi, zašto ne?!
Neka vas obuzme sreća najveća!*

DR. MILOŠ MILOŠEVIĆ

Plovidba morima dokumenata

STR. 10

PREDSJEDNIK SKUPŠTINE CRNE GORE
RANKO KRIVOKAPIC

Uvijek spreman da pomognem

STR. 14

POVJERENSTVO RASPODIJELILO
SREDSTVA MVPEI RH

Boćari pregazili Držića

STR. 24

PRVI REGIONALNI SUSRET UREDNIKA

Za jačanje uloge manjinskih medija

STR. 28

PERAŠKE SVEČANOSTI

Šest stoljeća fašnade

STR. 46

ŽENE KOTORA: DUBRAVKA JOVANOVIĆ

Ništa bez ljubavi

STR. 42

Poštovani čitatelji

Događaji su u lipnju i srpnju samo prestizali jedan drugog – dodjela odličja dr. Milošu Miloševiću; gostovanje Hrvatskog narodnog kazališta Zagreb; Prvi regionalni susret urednika glasila manjinskih zajednica i njihovih medijskih partnera... Sve u Kotoru, na inicijativu i u organizaciji Hrvatskog građanskog društva Crne Gore.

Nije bilo lako; trebalo je danonoćno raditi na usaglašavanju svakog detalja. I kada je već izgledalo da su ovo ipak prekrupni „zalogaji“ za jednu NVO, u kojoj djeluju uglavnom entuzijasti, počeli su se uključivati novi, mladi članovi društva. Svoju potporu nesebično su, i svojom nazočnošću i akcijama, dali prijatelji iz Dubrovnika, ministarstva kulture i medija dviju država, Općina Kotor, Veleposlanstvo i Konzulat RH.

Gradonačelnica Kotora došla je da otvori Regionalni susret urednika, iako pod terapijom i sa visokom temperaturom. Pomoćnik ministra Željko Rutović, diplomate Nebojša Kirigin i Radojko Nižić ostali su do kraja susreta i aktivno sudjelovali u diskusiji. Jedan od sudionika skupa prokomentirao je kako prvi puta vidi tako nešto kada je u pitanju vlast i predstavnici diplomacije.

Mediji, dopisnici svih dnevnih listova, radio i TV stanica, propratili su sve spomenute događaje, dali najave, priloge, intervjue.

Sada, kada je sve iza nas i još pristižu pozitivni odjeci, HGDCG je ponosno što je (i ne prvi puta) odradilo vrijedan posao od značaja za međudržavne odnose i očuvanje identiteta hrvatske zajednice u Crnoj Gori.

Broj koji je pred Vama je specijalno izdanje, posvećeno spomenutim događajima, uz zahvalnost svima koji su nam pomogli da ih realiziramo.

Uz jednu malu kap gorčine.

Ako sve ovo što ćete pročitati ne služi na ponos hrvatske manjinske zajednice, koja ovakvim događajima učvršćuje dostojanstvo i samopouzdanje, onda nam nije jasan pojam „manjinski projekt“.

Netko tu nešto ne razumije ili se ne trudi razumjeti.

Mi, ili oni.

**Vaša urednica
Tamara Popović**

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**
Telefon: +381 (0) **32 304 232** Faks: +381 (0) **32 304 233**
E-mail: hgd-kotor@cg.yu <http://www.hgdcg-kotor.org>
Žiro-račun: **510-10418-20**
Osnivač: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Predsjednik: **dr Ivan Ilić** Glavni urednik: **Tamara Popović** Uredivački odbor: **Tripo Schubert, Marija Nikolić, Marija Mihalček, Joško Katelan, Jadranka Vojičić** Lektor: **prof. Ljiljana Markić** Fotografije: **Parteli, B. Pejović, S. Krasan, Golubin**
Dizajn&priprema: **Radionica LCG** Tisak: **Grafo-Bale – Podgorica** Naklada: 800 primjeraka Cijena: 1,00 euro

**PREDSJEDNIK
RH STJEPAN MESIĆ
DODIJELIO
8. SRPNJA U KOTORU
ODLIČJE DR. MILOŠU
MILOŠEVIĆU**

Ponos svima

**„Čini mi se osobito važno, a
pričinjava mi i posebno
zadovoljstvo, što ovo odličje
dodjeljujem na inicijativu
Hrvatskog građanskog društva
Crne Gore, a u uz potporu
Dubrovačko-neretvanske
županije, te Udruge dragovoljaca
Hrvatske ratne mornarice. To
govori koliko smo daleko došli na
putu normaliziranja odnosa“,**

Uručenje odličja

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Predsjednik Republike Hrvatske **Stjepan Mesić** dodijelio je 8. srpnja 2008. ispred katedrale Sv. Tripuna u Kotoru dr. **Milošu Miloševiću** Hrvatsku državnu nagradu Red Danice Hrvatske s lentom i likom Katarine Zrinske.

Dodjela je potpisana prigodom Dana državnosti RH, 25. lipnja 2008.

Predsjednika Mesića je

ispred vrata Starog grada dočekaao predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** i gradonačelnica Kotora **Marija Čatović**. Ispred katedrale Sv. Tripuna ih je dočekaao postrojen odred Bokeljske mornarice i Gradska glazba Kotor, a u portalu katedrale dr. Milošević, u pratnji predsjednika Hrvatskog građanskog društva Crne Gore dr. **Ivana Ilića**.

Inicijativa o dodjeli odličja dr. Miloševiću potekla je od HGDCG, te je u portalu katedrale uz predsjednika društva

bio i tajnik **Tripo Schubert**, potom županica Dubrovačkoneretvanske županije **Mira Buconić** i dožupan **Miše Galjuf** koji su dali potporu i imali ključnu ulogu u realiziranju ove zamisli; član Komisije za dodjelu odličja RH **Ivan Sršen**; predsjednik Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice – podružnica Dubrovnik **Želimir Čizmić** koji se službeno pridružio inicijativi HGDCG, te jedni od utjemeljitelja Udruge dragovoljaca HRM **Željko Filičić** i **Goran**

Štampalija.

Nakon predaje raporta i smotre odreda, Mesić je u pratnji viceadmirala, ađutanta i malog admirala Bokeljske mornarice došao na portal katedrale gdje je i obavljen čin dodjele odličja.

Nazočni su bili i predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić**, veleposlanik RH u Crnoj Gori dr. **Petar Turčinović**, ambasador Crne Gore u Hrvatskoj **Branko Lukovac**, konzul RH **Božo Vodopija** sa suradnicima, predsjednik Bo-

keljske mornarice 809 – Zagreb **Josip Gjurović**, biskup Kotorski msgr. **Ilija Janjić**...

U delegaciji predsjednika RH bio je i **Dimitrije Popović**, slikar svjetskog glasa, koji je rođen na Cetinju, a živi i stvara već tri desetljeća u Zagrebu.

- Izuzetno mi je zadovoljstvo što prigodom službenog posjeta Crnoj Gori mogu predati visoko hrvatsko odličje dr. Milošu Miloševiću. Red Danice Hrvatske s lentom i likom Katarine Zrinske dodjeljuje se osobama koje su se iskazale u širenju ugleda Republike Hrvatske, u zemlji i inozemstvu, u jačanju dobrih odnosa među svojim državama i u svojoj profesiji. I sve se to u potpunosti odnosi na admirala Miloša Miloševića, čovjeka na kojega s pravom može biti ponosna tisuću dvjestogodišnja Bokeljska mornarica, Republika Hrvatska i Republika Crna Gora.

Čini mi se osobito važno, a pričinjava mi i posebno zadovoljstvo, što ovo odličje dodjeljujem na inicijativu Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, a u uz potporu Dubrovačko-neretvanske županije, te Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice, rekao je predsjednik RH Stjepan Mesić prigodom uručenja i nastavio:

- Nama te naznake govore koliko smo daleko došli na putu normaliziranja odnosa između dviju prijateljskih zemalja, Hrvatske i Crne Gore. U ostvarivanju tog cilja, a značajnoga i za Hrvatsku i za Crnu Goru, u prevladavanju hipoteke nedavne prošlosti i u ponovnom uspostavljanju povjerenja na osnovama povijesnih veza kakve su postojale između Kotora i Dubrovnika.

Oslovio sam Vas, gospodine Miloševiću, kao admirala Bokeljske mornarice, što mi se danas i ovdje čini najprikladnijim. Ima još nekoliko titula

Konzulat RH u Starom gradu

U nazočnosti Vujanovića i Mesića, te predstavnika vlada Crne Gore i Hrvatske, u Pomorskom muzeju u Kotoru potpisan je Ugovor o ustupanju nepokretnosti bivšeg Doma pomoraca bez naknade, koji se nalazi u Starom kotorskom gradu. U ime grada domaćina gradonačelnica Maja Čatović je rekla:

- Raduje me što će potpisivanje i realizacija ugovora omogućiti da Konzulat RH u Crnoj Gori dobije rezidenciju u kotorskom Starom gradu. Uvjerena sam također da će ovaj čin doprinijeti jačanju dobrosusjedskih odnosa Crne Gore i Hrvatske, rekla je Čatović.

Ugovor su potpisali sekretar Ministarstva inostranih poslova CG **Milan Lakić** i veleposlanik RH u Crnoj Gori dr. **Petar Turčinović**.

Gradonačelnica Kotora je Mesiću uručila prigodne poklone, između ostalog i kapu Bokeljske mornarice. I Mesić je uzvratilo lijepim riječima i poklonima.

koje sam mogao navesti, a koje bi vrlo točno i prikladno označile Vašu ličnost i vaše djelovanje.

Ljudi poput Vas učinili su neizmerno puno. Stoga Vam, gospodine admirale, predajem visoko priznanje države Hrvatske i želim Vam puno zdravlja i sreće u Vašim daljnjim aktivnostima, rekao je Mesić.

Dr. Milošević srdačno je zah-

valio Mesiću, te predlagачima dodjele odličja, i naglasio:

- Uzbuden sam, ali i svjestan da odličje nije dodijeljeno samo meni već je to priznanje jednoj od brojnih dobrotorskih kuća pomoraca koji su u doba jedrenjaka i pomorske trgovine u doba baroka, 16. i 18. stoljeća, zidali palače i crkve, otvarali vrata europskoj kulturi. To je priznanje i mom Istorijском arhivu iz kojega

sam izašao sa toliko radova, mojoj Bokeljskoj mornarici čiju nošnju admirala sada nosim, kao i prelijepoj Boki i Republici u kojoj živim, istaknuo je dr. Milošević i dodao:

- Pored Ordena rada sa zlatnim vijencem kojeg sam dobio od države Crne Gore, mogu da se ponosim i ovim odličjem.

Tijekom ceremonije, na katedrali Sv. Tripuna izvještene su hrvatska i crnogorska zastava.

Na kraju je odigrano tradicionalno Bokeljsko kolo, a zastavama Bokeljske mornarice, Republike Hrvatske i Crne Gore, pridružila se za ovu prigodu zastava EU, kao simbol

zajedničke težnje obiju država.

- Sva pitanja su rješiva između Crne Gore i Hrvatske. Tako i ovo privremeno rješenje koje imamo na Prevlaci izvanredno funkcioniše. Kako ćemo to konačno riješiti ovisi od Crne Gore i Hrvatske, odgovorio je Mesić na pitanje no-

U posjetu kod biskupa Janjića

Nakon završetka ceremonije dodjele odličja delegacija iz Dubrovnika: županica Dubrovačko-neretvanske županije **Mira Buconić** i dožupan **Miše Galjuf**, član Komisije za dodjelu odličja RH **Ivan Sršen**; predsjednik Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice – podružnica Dubrovnik **Želimir Čizmić**, te jedni od utemeljitelja Udruge dragovoljaca HRM **Željko Filičić** i **Goran Stampalija**, bili su gosti biskupa kotorskog msgr. **Ilije Janjića**. Pridružio im se tajnik HGDCG **Tripo Schubert**, predsjednik barske podružnice HGDCG **Drgan Marstjepović** i član UO podružnice Bar **Božo Šaltić**.

Svi su dijelili osjećaj ponosa i zadovoljstva što se, godinu kasnije od kako je pokrenuta,

ostvarila jedna ovakva inicijativa.

- Oduševljen sam, poslije svih nedaća koje su nam se dogodile, božjom ili vražjom voljom, prenio je svoje utiske Ivan Sršen i ocijenio da su ovakve inicijative jedini put u budućnost dviju država.

- Ponosan sam da je naša udruga dala doprinos ovakvom jednom događaju, dodao je Želimir Čizmić.

Naši gosti iz Dubrovnika na polasku su zamolili da prenesemo osobitu zahvalnost savjetniku ministra policije **Nikoli Bukilici**, te **Vesku Vukadinoviću** i načelniku Centra bezbjednosti Herceg Novi, koji su svi skupa doprinijeli da delegacija bez zadržavanja, neminovnog u vrijeme ljetnih gužvi, stigne do Kotora ne

*Zastava EU, kao simbol
zajedničke težnje obiju država*

vinara, nakon završetka službenog dijela ceremonije.

- Želim da i ovom prigodom iskažem zadovoljstvo što je predsjednik Mesić u prvom službenom posjetu Crnoj Gori. Raduje me da između Crne Gore i Hrvatske nema otvorenih pitanja. Spomenuli ste Prevlaku, jednako je doživljavam kao predsjednik RH. Od 2002. godine, privremeni režim sjajno funkcionira, bez ikakvog incidenta, i opredjeljenje je da se pokuša u ovoj fazi suglasno riješiti, da se ponude argumenti koji bi se razmijenili unutar međunarodnog suda u Hagu i ta odluka

prihvatila, naglasio je Vujanović.

Prigodom ovog, trodnevnog službenog posjeta Crnoj Gori, predsjednik RH imao je i odvojen susret sa predstavnicima hrvatske zajednice – predsjednicom Hrvatske građanske inicijative **Marijom Vučinović**, predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća **Miroslavom Marićem** i predsjednikom Hrvatskog građanskog društva Crne Gore dr. Ivanom Ilićem.

Sastanku je nazočio i predsjednik Hrvatsko – crnogorskog međudržavnog savjeta **Veljko Bulajić**.

Predaja raporta

Mesića, Vujanovića i Čatovićevo dočekaodred Bokeljske

Plovidba morima dokumenata

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Svojim istraživanjima i objavljivanjima radova iz povijesti Boke kotorske od XIV. do kraja XVIII. stoljeća dr. **Miloš Milošević** je dao suvremenu sintezu obogaćenu novim arhivskim istraživanjima, naročito iz Kotorskog arhiva. U bibliografiji ima više od 70 teorijskih arhivističkih radova.

- Arhivski rad nikada nisam osjećao kao teret. Naprotiv, tko jednom osjeti ljepotu plovidbe po tom velikom i opasnom moru dokumenata, taj je se teško odriče. Povezivanje raznobojnih i raznoznačnih kockica i dobivanje suvislog i cjelovitog mozaika predstavlja neizmjerenu radost i bogatu naknadu za dugotrajan trud i prolaz kroz neizbježni tunel sumnji i nesigurnosti, smatra dr. Milošević.

Originalni brodovi, portreti, dragocjenosti u kapetanskom salonu njegovog doma skreću nam pozornost na drugu stranu.

- Moj djed **Filip Radoničić** komandirao je na brodovima austrijskog Loyda. Jednom je na brodu boravio turski paša sa suprugom. Njoj je pozlilo, moj djed je odmah reagirao i uplovio u prvu luku. Na vrijeme su joj pružili pomoć u bol-

„Svako nosi u sebi zlo, ali ga treba sistematski suzbijati, pružiti ruku i biti prijatelj ljudima. Pošto sam taj specifični trud oko izgradnje sebe samoga uvijek doživljavao kao golemi napor kočenja, suzbijanja, odricanja, šutnje, praštanja, savršeno mi je jasno zašto to mnogi ne rade, pa čak i ne znaju da to treba raditi i kako“

nici, te je preživjela, a paša za to ponudio novac. „Što košta usluga?“ „Ne košta ništa“, odgovorio je moj djed. Ipak je dobio poklon, ovo predivno murano ogledalo, mletačko ogledalo sa muslimanskim znakom, pokazuje nam dr. Milošević dok priča povijest svoje obitelji.

Posebno mjesto u proučavanju dao je povijesti pomorstva, tom, kako poetski kaže „izvoru života na kamenu“: kako o pitanjima pomorske trgovine i privrede, razvoju pojedinih pomorskih naselja sa njihovim specifičnostima, pojavi piraterije, tako i o životu znamenitih pomoraca, njihovom uclanjenju u srednjovjekovnu bratovštinu, školovanju.

- To je valjda pitanje gena. Moji su se preci, kao brodovla-

snici, stoljećima bavili pomorskom trgovinom, a moj je djed **Ivan**, kada se odlučio da ostane na kopnu, bio profesor matematike u Nautičkoj školi u Kotoru. Otac i stric bili su veterinar i apotekar, ali sam se zato ja iz arhiva opet „bacio“ na more, objašnjava dr. Milošević.

Usporedo sa radom na pomorstvu uočava da je u Boki „na jasan i sugestivan način primjetna najuža veza između porasta pomorskog prosperiteta i umjetničkih realizacija“ i da su skoro sva krupna umjetnička ostvarenja prožeta tom vezom. Brojni radovi iz povijesti umjetnosti afirmiraju ga na međunarodnom planu. Tako njegovo poznavanje i bavljenje talijanskim skulptorom **Frančeskom Kabjanka**, čiji su ra-

*U kapetanskom salonu
Miloševićevog doma*

dovi bili, prema Miloševićevom mišljenju koje je prihvaćeno, značajniji u Kotoru nego u Italiji, rezultira obradom Kabjanke kao enciklopedijske jedinice za Institut talijanske enciklopedije Treccani iz Rima. Pored toga, trudi se ne samo da povijesno obradi pojedine velikane prošlosti (300. obljetnica rođenja Tripa Kokolje) ili spomenika kulture (800 godina katedrale Sv. Tripuna) već i veoma angažirano surađuje ili inicira konkretne zahvate na samim spomenicima (spomenut ćemo restauraciju freske iz XIV. i Kokoljinog platna iz XVII. stoljeća iz Katedrale, restauraciju Belinijeve Dobrotske Madone, vraćanje pale u katedrali Sv. Tripuna u njeno prvobitno stanje, preuzimanje Viskovićeve

palate i dr.).

Njegovo poznavanje monumentalnih zidina, sakralnih objekata, brojnih palača, kipova u mramoru, kamenu i drvu, značajnih radova u srebru i zlatu, fresaka, slika raznih epoha, dragocjenog tekstila, čipki stilskog namještaja, - „duše“ starog Kotora i Boke, osobito je došlo do izražaja poslije katastrofnog potresa 1979. godine kada Milošević pronalazi snage, volje i vremena (iako osobno trpi posljedice napuštajući jako oštećeni stari dobrotski palac u kojem je stanovao) da učestvuje u brojnim komisijama, savjetima, ekipama i drugim tijelima koja obilaze porušeni Kotor, konstatiraju oštećenja, spašavaju pokretno spomeničko blago, daju

prijedloge i rješenja za trajne oblike sanacije. Veliki doprinos daje i pri izradi dokumentacije za UNESCO povodom upisa kulturno-povijesnog područja Kotora u listu svjetske baštine.

Pun oduševljenja i zanosa prema svom poslu, sa mnogo umijeća prenosi svoje znanje na mlađe kolege, širi zainteresiranost i razvija ljubav prema arhivima i arhivskoj djelatnosti uopće. Na međunarodnom kongresu u Londonu 1980. godine izabran je za predsjednika Sekcije profesionalnih društava arhivista MAS-a, SAPA pri UNESCO-u, za period 1980-1984. Rado se prisjeća pronalaska sedam nepoznatih Marulićevih pisama.

- Bio sam upućen od CANU u Veneciju i Vatikan na istraži-

vanje bloka starog tiskarstva, Makarija, Paltašića i Vukovića.

Pukim slučajem, venecijanski notar vezan za Đurđa Crnojevića bio je i osobni prijatelj velikog hrvatskog pjesnika Marka Marulića. Dok sam listao notarsku knjigu, ispala je koverta – privatna korespondencija notara. Prva misao mi je bila da li da gubim vrijeme i otvaram omot. Nadjačala je znatiželja.

Ispostavilo se da je unutra sedam pisama sa potpisom Marka Marulića.

Kako je Split grad mojeg rođenja, sa velikim sam zadovoljstvom obradio taj materijal koji je po značaju građe i za najpoznatije „marulologe“ prava poslastica, prisjeća se dr. Milošević.

Svoje radove iz povijesti glazbe objavljuje u raznim glazbenim časopisima. Njegov rad o kotorskim orguljama iz XV. i XVI. stoljeća značajan je doprinos povijesti europskog orguljaštva. Obradio je i najstariji sačuvani melografski zapis narodne pjesme iz XVII. stoljeća u Boki kotorskoj. Njegovo interesiranje za poeziju dolazi posebno do izražaja i u sastavljanju antologijskog izbora barokne poezije, koja uz sabranu prozu baroka, (obje u koautorstvu sa don Gracijom Brajkovićem) predstavlja kapitalan prilog književnoj povijesti i doprinosi njenom daljem razvoju. Ubrzo po izlasku iz tiska, *Poezija baroka 1976.* i *Proza baroka 1978.* uvrštene su u Program crnogorske književnosti na fakultetskim studijama.

Na Skupštini, održanoj 5. rujna 1991. godine, dr. Milošević je izabran za admirala Bokeljske mornarice, koja mu je kasnije dodijelila zvanje doživotnog admirala.

- Bila mi je to velika čast, osobito što je prije mene admiral bio znameniti **Vladislav Brajković**. I tada, kao i danas, nastojao sam da doprinesem

Sa suprugom Irenom, u Dobroti

afirmiranju te institucije. Trenutno radim dva statuta, prijevod sa latinskog Statuta grada Kotora i Statut Bokeljske mornarice iz 1463- reprint originala i prijevod sa komentarima, i brinem kako će proći proslava 1200 godina Bokeljske mornarice.

Pitala sam ga na kraju razgovora, otkud toliko topline i ljubavi prema ljudima.

- Proveo sam sretan život, okružen ljepotama zaljeva, u bogatstvu sretne obitelji, uz neprestanu aktivnost.

Moja je mati odgojena u konviktu u Dubrovniku. Religija je bila sastavni dio mog odgoja. Kasnije sam čitao i proučavao religijska djela. Religija me stvorila čovjekom okrenutim ljubavi koji uvijek pokušava napraviti maksimum dobra i s poštovanjem i brigom prilazi

problemima, odgovorio je ovaj plemeniti Čovjek kojeg već nakon nekoliko minuta razgovora osjećate svojim.

Plaši ga jedino nesigurnost u hodu, ali ipak me ispraća do ponte ispred svojega doma u Dobroti.

- Svako nosi u sebi zlo, ali ga treba sistematski suzbijati, pružiti ruku i biti prijatelj ljudima koje srećeš. Pošto sam taj specifični trud oko izgradnje sebe samoga uvijek doživljavao kao golemi napor kočenja, suzbijanja, odricanja, šutnje, praštanja, savršeno mi je jasno zašto to mnogi ne rade, pa čak i ne znaju da to treba raditi, i kako.“

Odgovorila sam citirajući ga: „Jer nije baš svakome dano da zakorači na obalu iznad pje-ne“.

Skromno je, uz osmeh, od-

ZAGREB CROATIA

Ljubav
na prvi pogled

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel. + 385 1 481 40 51, 481 40 52, 481 40 54, fax + 385 1 481 40 56

e mail: info@zagreb-touristinfo.hr www.zagreb-touristinfo.hr

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Neposredan povod za razgovor sa predsjednikom crnogorskog parlamenta **Rankom Krivokapićem** bio je potpisivanje Memoranduma o suradnji u oblasti obrazovanja između Hrvatske i Crne Gore, koji će crnogorskim studentima omogućiti školovanje na hrvatskim visokoškolskim ustanovama. Memorandum su, nakon susreta Krivokapića sa hrvatskim ministrom prosvjete, obrazovanja i sporta **Draganom Primorcem** potpisali ambasador Crne Gore u Hrvatskoj **Branko Lukovac** i državni tajnik za visoko obrazovanje RH **Radovan Fuks**.

Kako će se određivati broj stipendija za diplomatske ili doktorske studije, po kojim kriterijima će se birati stu-

denti, koja su to važna područja? Kakva će biti dinamika najavljene suradnje na doktorskim programima, možda i na zajedničkim doktorskim studijama?

- Konkretiziranje dogovora je u nadležnosti dva ministarstva i očekujem da ćemo brzo imati konkretne informacije. Potpisivanje Memoranduma o saradnji u oblasti obrazovanja otvorilo je novu stranicu veoma dobrih političkih odnosa dvije susjedne i prijateljske države. Željeli smo našim srednjoškolcima i studentima otvoriti mogućnosti sticanja novih znanja na prestižnim univerzitetima u Hrvatskoj. Dalji razvoj nauke i obrazovanja jedan je od ključnih prioriteta EU. Crnoj Gori i njenim građanima je važno da sa Hrvatskom, koja je u predvorju EU, razvija u ovim oblastima jaču saradnju koja će našim mla-

dim ljudima obezbjediti pristup prestižnim visokoškolski ustanovama u Evropi. Moja inicijativa da potpišemo Memorandum naišla je na podršku i hrvatskog premijera **Iva Sanadera** i predsjednika Hrvatskog sabora **Luke Bebića**.

Crna Gora i Hrvatska, nakon dogovora oko načina trajnog rješavanja pitanja Prevlake i započinjanjem konkretnih inicijativa u drugim oblastima, pokazuju primjer dobre regionalne saradnje i partnerstva na našem evropskom putu. Upravo dobra regionalna saradnja jedan je od zahtjeva Evropske unije.

Smatrate li da je postojeći način izbora predstavnika nacionalnih manjinskih zajednica u Skupštini Crne Gore riješen na dobar način? Posebno mislimo na predstavnika hrvatske na-

*INTERVJU: PREDsjedNIK SKUPŠTINE
CRNE GORE RANKO KRIVOKAPIĆ*

Uvijek spreman da pomognem

Predsjednik Skupštine Crne Gore Ranko Krivokapić rođen je 17. kolovoza 1961. godine u Kotoru. Za Hrvatski glasnik govori o tome zašto je ponosan na svoj grad, o suradnji Hrvatske i Crne Gore u oblasti obrazovanja, predstojećim lokalnim izborima...

cionalne manjine u Crnoj Gori u Skupštini Crne Gore. Mislite li da je riječ o dobroj volji vladajuće koalicije i koliko ga zbog toga obavezuju stavovi Odbora u odnosu na obaveze onih koje predstavlja?

- Nakon usvajanja novog Ustava formirana je parlamentarna radna grupa koja će predložiti novi zakon o izboru odbornika i poslanika. Tim zakonom normiraće se i način predstavljanja manjinskih zajednica u Skupštini Crne Gore.

Naglasio bih da pitanja predstavljanja manjinskih zajednica trebaju biti riješena u skladu sa dobrom međunarodnom praksom. Hrvatska manjinska zajednica dokazala je u prethodnim godinama, koje su bile pune izazova, svoj odnos prema državi Crnoj Gori. Svojom posvećenošću ideji

multietničke i nezavisne Crne Gore i doprinosu razvoju demokratskih procesa pomogla je i da odnosi dvije države budu na visokom nivou.

Ponosni smo što manjinski narodi doživljavaju Crnu Goru svojom kućom i siguran sam da će im Crna Gora svojim odnosom znati uzvratiti.

Kada će, prema Vašim saznanjima, profunkcionirati Fond za manjine, na koji je sada prenesena obveza financiranja Savjeta nacionalnih manjina?

- Skupština Crne Gore je 12. februara 2008. godine usvojila Odluku o osnivanju Fonda za manjine. Članom 4, stav 2, alineja 1 ove Odluke je definirano da Upravni odbor ove institucije, između ostalih, čine i po jedan predstavnik iz svakog od konstituisanih savjeta manjina.

Kako je članom 34 Zakona o manjinskim pravima i slobodama definisano da evidenciju savjeta vodi Ministarstvo za zaštitu ljudskih i manjinskih prava, ministarstvo je donijelo rješenja o upisu savjeta u evidenciju i po objavljivanju ovih rješenja, savjeti dobijaju status pravnih lica.

Očekujem brzo pokretanje inicijative prema Skupštini, odnosno Administrativnom odboru, radi konstituisanja Upravnog odbora ove institucije.

Prijedlogom rebalansa Budžeta odobrena su sredstva za finansiranje.

Da li smatrate da hrvatska nacionalna manjina u Crnoj Gori ima ista prava kao što ima crnogorska nacionalna manjina u Hrvatskoj?

- Prilikom nedavne zvanične posjete Republici Hrvatskoj

susreo sam se sa predstavnicima udruženja Crnogoraca u Hrvatskoj i uvjerio se da su oni izuzetno zadovoljni položajem i odnosom Hrvatske države prema njima. Vjerujem da i hrvatska nacionalna zajednica u Crnoj Gori ima iste stavove po pitanju odnosa crnogorske države. Nema razloga da bude drugačije. Uvijek ću biti spreman i da kao dio državnog rukovodstva i kao predsjednik SDP-a dodatno pomognem unaprjeđenju položaja manjinskih zajednica. Danas je Crna Gora primjer da se i na Balkanu nakon godina besmislenih ratova može živjeti zajedno dijeleći i vri-

jednosti ujedinjene Evrope.

Koliko su Vama lično prepoznatljiva i bliska obilježja hrvatskog nacionalnog identiteta s obzirom da ste odrasli u sredini u čijem su stanovništvu značajno participirali stanovnici hrvatske nacionalnosti?

- Rođen sam i živim među tim obilježjima. Ponosan na vječni Kotor i njegove građane što su znali vjekovima čuvati simbole svog multietničkog karaktera. To je kapital koji se stvarao u milenijumskom trajanju Crne Gore i koji danas

simbolizuje novu Crnu

Goru i njenu želju

da bude dio razvi-

jene evropske

porodice. Zvo-

na katedrale

Svetog Tri-

puna dio su

moje sva-

kodnevnice.

Taj duh za-

jedništva uz

očuvanje na-

cionalnog iden-

titeta i snažna

pripadnost dr-

žavi Crnoj Gori

vječno će biti

simbol našeg

postojanja. Sjeti-

mo se pokojnog

don Branka Sbu-

tege i njegove lju-

bavi prema Kotoru

i Crnoj Gori. Upravo

on je bio iskonski

primjer ve-

likih

lju-

di koja je hrvatska nacionalna zajednica dala Crnoj Gori.

Kako ocjenjujete rad HGDCG? Kako vidite njegovu ulogu i doprinos u unutardržavnom i međudržavnom povezivanju naroda?

- Prijatelj sam sa predsjednikom udruženja, hirurgom Ivanom Iličem. Informisan sam o vašim aktivnostima i rado sam dio njih u cilju dalje afirmacije očuvanja identiteta hrvatske zajednice u Crnoj Gori. Vaše aktivnosti doprinosile su i ubuduće će, razvoju još boljih odnosa dvije države.

Naredni lokalni izbori biti će u Kotoru. Kako komentirate tvrdnje HGI o nekorrektnoj propagandi SDP, s obzirom da je očito da u Vašoj stranci vide glavnog političkog rivala?

- SDP je ponosan što u Boki među hrvatskom nacionalnom zajednicom ima političku podršku. Građani cijene našu principijelost i borbu u najtežim vremenima za očuvanje vrijednosti manjinskih zajednica. To su bile obaveze evropskih socijaldemokrata kojima pripadamo.

I sada smo u Atini imali saradnju socijaldemokrata regiona u spečavanju Miloševićih socijalista da budu dio Socijalističke internacionale, najbrojnije partijske asocijacije na svijetu čiji je SDP punopravan član već duži niz godina. Na toj inicijativi smo aktivno saradivali sa SDP-om Hrvatske i imali potpunu podršku predsjednika Milanovića. Mi smo sestrinske partije i dijelimo iste vrijednosti socijaldemokratije.

Uvjeren sam da će nakon lokalnih izbora u Tivtu i Herceg Novom na kojim je SDP ostvarila odlične rezultate i na

Svetkovine u čast Sv. Antona i Sv. Vida

Piše:
Sanja MARTINOVIĆ

Hrvatska građanska inicijativa je od 12. do 15. lipnja bila u znaku pjesme i igre. Njihovi gosti su tih dana bili članovi kulturno umjetničkih društava iz vukovarsko-srijemske županije.

Povod za ovo lijepo i pamćenja vrijedno druženje bila su dvije velike svetkovine: jedna u čast Svetog Antona koja se obilježava u Tivtu 13. lipnja, i druga u čast Svetog Vida u Petrovcu 15. lipnja.

Dolazak glazbenih i plesnih umjetnika bio je dogovoren još krajem siječnja u Subotici, kada su predstavnici HGI sa pročelnikom ureda za poljoprivredu i šumarstvo vukovarsko-srijemske županije **Andrijom Matićem** osmislili ovo druženje. Matić je bio prava osoba za ovakvu vrstu suradnje, s obzirom da on i koordinira djelovanjem svih 77 kulturno-umjetničkih društava u toj županiji.

Ujutro 13. lipnja služena je misa u crkvi Svetog Antona u Lepetanima. Članovi KUD-ova iz Hrvatske obogatili su je svojim glazbenim izvođenjem. Don **Marko Vuković** koji je služio misu pozdravio je nazočne i posebnu zahvalnost uputio Hrvatskoj građanskoj inicijativi. Poslije misnog slavlja, druženje sa mještanima je nastavljeno, naravno, uz pjesmu i ples.

Poslijepodne istog dana, u 18. sati počelo je služenje mise u crkvi Sv. Antona u Tivtu. U nazočnosti velikog broja vjernika, misu je služio biskup kotorski msgr. **Ilija Janjić**. Nakon toga, gosti iz vukovarsko-srijemske županije obučeni u svoju narodnu nošnju, upriličili su nezaboravan nastup. Svečanosti su nazočili i gosti iz Konzulata Republike Hrvatske u Kotoru, **Igor Čupić**, konzul savjetnik, i **Radojko Nižić**, konzul prvog razreda. Pjesma i igra u čast Sv. Antona trajala je do kasno u noć.

Sljedeći dan predstavnici HGI upoznali su goste sa ljepotama i znamenitostima Boke kotorske. Gospa od Škrpjela, crkva Svetog Nikole i Pomorski muzej u Perastu bila su 'strateška' mjesta obilaska. Gosti 'ravničari' bili su oduševljeni povijesnom razigranošću Boke, kao i njenim prirodnim ljepotama. Poslije ručka u Donjoj

Lastvi, gosti su imali prigodu vidjeti katedralu Svetog Tripuna. Druženje je nastavljeno u konobi Sv. Roko u Donjoj Lastvi, uz pjesmu i igru.

Narednog dana u Petrovcu, u čast Svetog Vida, upriličena je svečana misa koju je služio biskup kotorski msgr. Ilija Janjić. Domaćin ove svečanosti bio je don **Filip Janjić**. Nakon mise kojoj je nazočilo ukupno šest svećenika, uz dvjestotinjak vjernika, članovi kulturno-umjetničkih društava iz vukovarsko-srijemske županije upriličili su neobičan nastup. Oni su, naime, izvodili naimzjenično kompozicije iz Slavonije i dalmatinske klapske pjesme.

Druženje je završeno iza 23 sata, kada su gosti iz Hrvatske krenuli za Vukovar. No, zajednički projekti već su dogovoreni, a za njihovu realizaciju zaduženi su nadležni organi u vukovarsko-srijemskoj županiji.

**„DUNDO MAROJE“ U IZVEDBI HNK ZAGREB
ODUŠEVIO KOTORSKU PUBLIKU**

Držić među našijencima

Obitelj velikog komediografa pripadala je staroj i plemenitoj lozi iz Kotora, odakle se preselila sredinom XII. stoljeća u Dubrovnik. Jedna dimenzija više je i podatak da je i Laura podrijetlom iz Kotora – „jedno vrijeme u Kotoru se zvaše Mande“

Piše:
Tamara Popović

Na trgu ispred Katedrale Svetog Tripuna u Kotoru 16. srpnja odigrana je predstava „Dundo Maroje“ redatelja **Ozrena Prohića**, u produkciji Hrvatskog narodnog kazališta Zagreb, a u povodu 500-e obljetnice rođenja svjetski priznatog renesan-

snog komediografa **Marina Držića**.

Veliki ansambl HNK od 28 članova pobrao je aplauze oduševljene publike, koje je na trgu te noći bilo više od šest stotina, koliko je podijeljeno (besplatnih) ulaznica.

Organizatori ovog događaja bili su Hrvatsko građansko društvo Crne Gore i Općina Kotor, a pokrovitelji Ministarstvo kulture, sporta i medija Crne Gore i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Nazočne je uoči početka predstave pozdravio predsjednik HGDCG dr. **Ivan Ilić**.

U prvim redovima te večeri bili su izaslanik predsjednika RH Stjepana Mesića veleposlanik RH dr. **Petar Turčinović**, predsjednik Skupštine Crne Gore **Ranko Krivokapić**, državna tajnica u Ministarstvu kulture RH **Nina Obuljen**, crnogorski ministar kulture **Branislav**

Mićunović, gradonačelnica Kotora **Marija Čatović**, dožupan Dubrovačko-neretvanske županije **Miše Galjuf**, ambasador Srbije u Crnoj Gori **Zoran Lutovac**, biskup kotorski msgr. **Ilija Janjić**, Mitropolit Crnogorske pravoslavne crkve

Mihailo, izaslanik gradonačelnika Zagreba **Vladimir Velnić**, dr. **Miloš Milošević**, predsjednica Hrvatske građanske inicijative **Marija Vučinović**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Miroslav Marić**, predsjednik Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske dr. **Radimir Pavičević**, redateljka **Radmila Vojvodić** ...

Naravno, u prvom redu bile su intendantica HNK Zagreb dr. **Ana Lederer** i ravnateljica drame HNK **Sanja Ivić**, domaćini dr. **Ivan Ilić** i **Tripo Schubert**, dok je izvršna pro-

ducentica **Maja Filičić Ivezić** radije odabrala da budno motri iza scene da sve prođe kako treba.

Veza sa Kotorom

Obitelj Držića pripadala je staroj i plemenitoj lozi iz Kotora, odakle se preselila sredinom XII. stoljeća u Dubrovnik. I sam Držić rado je u svojim djelima spominjao „našijence“ iz Kotora.

U jednom kutu crkve Blažene Ozane u Starom gradu, u Kotoru, stoji tabla na kojoj piše: „**Na ruševinama stare sa-**

Potpورا Đukanovića

„Raduje me što se Hrvatsko građansko društvo Crne Gore aktivno uključilo u proslavu Godine Marina Držića, književnika koji je svojim djelom ostavio trajan pečat u hrvatskoj kulturi. Ovakve inicijative najbolji su način zbližavanja među kulturama i produbljivanja njihovih čvrstih veza. Koristim i ovu priliku da istaknem konstruktivan doprinos Hrvatskog građanskog društva na planu intenziviranja kulturne saradnje Crne Gore i Hrvatske“, navodi se u pismu predsjednika Vlade Crne Gore **Mila Đukanovića**, kojeg su ranije preuzete državne obveze u inozemstvu spriječile da nazoči ovom, kako je on kazao, svečanom događaju.

Sa tiskovne konferencije

građena od nasljednika kneza Ivana i onih obitelji Dersa i Bisacca 1221, obnovljena 1930.“ Tabla se prvo nalazila na fasadi crkve, postavljena 1930. godine na inicijativu don **Nika Lukovića**. U unutrašnjost crkve prebačena je prigodom restauracije.

U Zborniku radova Matice Hrvatske, Zagreb 1969, **Jakša Ravlić** piše da je obitelj Držić izgubila status vlastele nakon preseljenja u Dubrovnik, jer su braća Leo i Mario Držić zbog kuge napustili Grad.

K. Jireček u svojoj studiji „Der ragunsanische Dichter Šiško Menčetić“, govoreći o Držiću, kaže da su u 13. i 14. stoljeću bili Držići, koje on naziva Dersa, nasljednici suca Dersimira, plemenita roda, dok su oni u 15. i 16. stoljeću bili neplemeniti građani dubrovački.

Prohić

Predsjednik HGDCG dr. **Ivan Ilić** istaknuo je da je društvo zbog te veze sa Kotorom odlučilo da uđe u projekt. - Rijetke su prilike da jedan naraštaj ima čast slaviti okrugle obljetnice velikana koji su svojim djelom zadužili svjet-

Badurina

sku kulturu. Hrvatski narod se ponosi da je u svom krilu izrodio jednog takvog velikana, Dubrovčanina Marina Držića čiju 500-tu obljetnicu rođenja obilježavamo tijekom cijele 2008. Svjesni značaja tog velikog renesansnog pisca,

Hrvati Crne Gore ponosni su na bokeljske, kotorske korijene obitelji Držić (de Darsa). Stoga su se na inicijativu HGDCG priključili proslavi Godine Marina Držića, službeno proglašenoj od Vlade Republike Hrvatske. Cilj je približiti hrvatsku kulturu našoj domovini Crnoj Gori, želeći kod suvremenika obnoviti uspomenu na genij jednog "našijenca", te širiti suradnju s obje strane granice.

U trenutku pokretanja inicijative za nas je sve to bilo malo ostvarivo, ali nakon brojnih kontakata i izuzetno prijatnog i brzog odgovora od strane intendantice HNK dr. **Ane Lederer**, počeli smo sa konkretnim dogovorima, kazao je dr. Ilić na tiskovnoj konferenciji uoči održavanja predstave koja je trajala tri sata.

Svjetski priznata teatrologinja, intendantica HNK Zagreb dr. Ana Lederer, ocijenila da je gostovanje u Kotoru na neki način i povijesno.

- Čini mi se, i kada se svi mostovi sruše, da se mogu ponovo graditi oni nevidljivi, a to su mostovi kulture. Ovo gostovanje je jako važno, i zahvalni smo na velikom trudu koji je HGDCG uložio da bismo zatvorili konstrukciju našeg gostovanja, jer kao što znate, nastupi na otvorenom prostoru su prilično komplicirani, i tehnički i organizacijski. Ovo je veliki ansambl i "Dundo Maroje" se u ovom trenutku može igrati samo u HNK, jer je to izuzetno zahtjevena predstava, kazala je Lederer.

Drama a ne komedija

„Dundo Maroje“ je najslavnija i najčešće prikazivana Držićeva komedija. U prologu ukazuje na razliku između ljudi - nahvao (ljudi od ništa, nevaljali zavidni, nerazumni, lakomi i zli) nasuprot ljudima

nazbilj (tihi, blagi, razumni i mudri ljudi), temeljnom konceptu na kome gradi likove i priču.

Predstava je prethodnih večeri odigrana na Dubrovačkim ljetnjim igrama.

Redatelj **Ozren Prohić** objasnio je da je predstava rađena iz onoga u čemu je Držić majstor, iz našeg mentaliteta i mentaliteta ovih prostora.

- Dva su velika izazova bila, prvi je gostovanje u Dubrovniku, a potom u Kotoru. Dosta smo hodali po Kotoru i razmišljali kako postaviti predstavu, i došli do zaključka da je ovo, u stvari, idealan prostor koji je naoko klasičan, a kada ga mi opremimo i igramo na svoj način, onda je on spoj te tradicije kamena i jednog suvremenog stanja stvari koje se na vrlo sličan način, potrošački, kičasto, tiču stanja u kojem se nalaze i Dubrovnik i Kotor. Vrlo je ugodan prostor za igranje i presretan sam što smo na ovom trgu, istakao je Prohić, docent na Odsjeku za režiju Akademije dramske umjetnosti u Zagrebu, poznat po brojnim opernim i dramskim postavkama, i dodao:

- Predstava je provokativna, ali nije duhovita na prvu loputu. Radili smo je kao dramu, pokušavajući da priču vratimo Držiću, a ne nekoj lažnoj tradiciji koja se ustalila u posljednjih 40 godina. Otvoren prostor u Kotoru je gotovo preslikani klasični Držićev dispozitiv.

Laura se u Kotoru zvaše - Mande

Čestitke nakon predstave zaslužio je kompletan, besprijekoran ansambl: **Joško Ševo, Ana Begić, Zijad Gračić, Krunoslav Šarić, Nikša Kušelj, Dušan Gojić, Milan Pleština, Mirta Zečević...** Posebnu pažnju, ipak, privuklo je glumačko ostvarenje Laure, u

interpretaciji **Livia Badurine.**

Prema pisanju dnevnog lista Dan, „potpuno u Držićevom duhu, van šematizovanih, stereotipnih zahtjeva renesansne komedije, u režiji Ozrena Prohića, koji, kao i Držić, ne robuje beživotnim zakonima i obrascima suvremenog teatra, Badurina prikazuje Lauru kao muškarca-ženu, odnosno transvestita, čiji se identitet otkriva pred kraj predstave“.

- Uloga Laure zaokružuje 20 godina moje karijere. Zanimljivo je da sam u Dubrovniku 1989. godine igrao ulogu Mara u „Dundu Maroju“, a sada sam se ponovo „inkarnirao“ u Držićev svijet kao muškarac i žena, što je zapravo rijetkost, simbioza jednog ljubavnog para. Jedna dimenzija više je i podatak da je i Laura podrijet-

lom iz Kotora - „jedno vrijeme u Kotoru se zvaše Mande“, objašnjava glumac.

Ovu travestiju, po njemu, treba shvatiti dvojako, a izazov je utoliko veći, jer zahtijeva umijeće balansiranja na granici dobrog ukusa.

- Laura je zapravo muškarac, što iz današnjeg kuta gledano i nije šokantno toliko koliko vijest da vam je sin „spendžao“ nekoliko tisuća eura. To je jako zanimljivo iskustvo, i na neki način rizično, baš zato što Laura spada u onu galeriju Držićevih likova o kojima se kasnije priča uspoređuje jednako kao Petrunjela, jednako kao Pomet, kao Maro. Novo čitanje Laure je, po meni i homagge renesansnom teatru. Tada je ženama bio zabranjen pristup kazalištu uopće, te su i Petru-

njelu i Lauru igrali muškarci, kaže Badurina.

Prvi nastup mandolinskog orkestra

Da bi se realizirao ovaj zahtjevni projekt, s obje strane, HNK i HGDCG, uloženo je stotine sati truda i rada; godinu dana pregovora, korespondencije, neophodnih posjeta. Formiran je Organizacioni odbor HGDCG i Općine Kotor. Najveći teret zamisli, pripreme i operativne obrade pao je na tajnika HGDCG **Tripa Schuberta**; za odnose sa javnošću i koordinaciju priprema u suradnji sa Schubertom bila je zadužena **Tamara Popović**. U ime Općine Kotor sav posao oko dozvola, dogo-

vora sa komunalnim službama, zatvaranja kafića na trgu ispred Katedrale, obavile su sekretar Sekretarijata za kulturu Općine Kotor **Ljilja Jovović** i portparol **Barbara Pačić**. Za kompletan posao oko tehnike, montiranja bine, rasvjete i ozvučenja, bio je zadužen **Siniša Fabijan**.

Predstava ambijentalnog tipa veoma je zahtjevna. Korišteni su prostori hotela Vila Duomo, City bara, Tresora, Zavoda za zaštitu spomenika kulture i Istorijaskog arhiva.

Osim toga, trebalo je pripremiti i podijeliti više od 300 pozivnica za 620 mjesta, koliko je ukupno montirano i postavljeno. Tajnici **Vivijan Božović** u ovom zahtjevnom poslu pomagali su mladi članovi HGDCG – predsjednica podružnice Kotor **Tina Braić**,

suradnica u redakciji Glasnika **Nikoleta Tuka, Nebojša Vukčević, Željka Gudelj, Vjeko Šubert, Ilko Marović**.

Nekoliko ulaznica podijeljeno je i slušateljima Skala radija i Radija Kotor.

Te noći, uoči predstave, prvi puta je nastupio dio Mandolinskog orkestra HGDCG – **Uglješa, Nemanja, Aljoša i Ljubo. Danijela Vulović** je, osim što i je uvježbala za koncert, pripremila i adekvatnu garderobu za njih iz doba Marina Držića. Performans su upotpunile **Vjera, Anita, Tijana, Milica, Josipa, Ivona**, koje su upućivale goste na njihova mjesta, obučene u nošnje venecijanskog doba.

Potporu i poseban šarm ovom programu dao je **Ilko Marović**.

- Zahvaljujemo svim članovima HGDCG, kao i medijima koji su na pravi način pratili ovaj događaj. Još jednom ovdje moramo istaći zahvalnost zbog srdačnosti i predusretljivosti intendantici dr. Ani Lederer, koja je na pravi način razumjela značaj ovog događaja, ravnateljici drame Sanji Ivić, neumornoj producentici Maji Filičić Ivezić, redateljju Ozrenu Prohiću, koji je, kako je sam kazao, dugo „hodao po Kotoru“ u svezi priprema predstave, šefu tehnike Ivanu Lepenu... Osobitu zahvalnost također dugujemo ministrima kulture Branislavu Mićunoviću i Božu Biškupiću, te državnoj tajnici Nini Obuljen, kazao je tajnik HGDCG Tripo Schubert.

Projekt „500-ta obljetnica rođenja Marina Držića“ se nastavlja organiziranjem posjeta djece iz Crne Gore školi „Marin Držić“ u Dubrovniku, kao i održavanjem okruglog stola na temu „Jezik Dubrovnika i Kotora u djelima Marina Držića“, na kojemu se očekuje više od 50 znanstvenika iz Hrvatske, na čelu sa predsjedni-

**POVJERENSTVO RASPODIJELILO
SREDSTVA MVPEI RH
ZA PROJEKTE HRVATSKE
ZAJEDNICE U CRNOJ GORI**

Boćari pregazili Držića

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Vlade Republike Hrvatske u proračunu za 2008. godinu za projekte hrvatske zajednice u Crnoj Gori predvidjelo je novčanu potporu od 16.000 eura. Javni poziv za kandidiranje projekata upućen je krajem travnja 2008. Rok za podnošenje prijava bio je 21. svibanj 2008.

Odluku je ove godine donosilo Povjerenstvo u sastavu: konzul savjetnik **Igor Ćupić**, prvi tajnik Veleposlanstva RH **Nebojša Kirigin** i **Miroslav Franović**, kojeg je u ime

Da je Marin Držić živ i nekim slučajem svrati ovih dana u grad svojih obiteljskih korijena, vjerojatno bi se složio sa ocjenom kako projekt obilježavanja 500-e obljetnice njegovog rođenja nije hrvatski manjinski projekt. Inspiriran, sigurno bi napisao neko novo djelo, zadržavši svevremene kategorije „našijenaca“, „ljudi nazbilj“ i „ljudi nahvao“

Hrvatskog nacionalnog vijeća delegirao predsjednik **Miroslav Marić**. Naime, nakon formiranja HNV, predsjednik tog tijela po funkciji je na mjestu trećeg člana Povjerenstva zamijenio predsjed-

nika HGDCG dr. Ivana Ilića.

Projekti su rađeni po kriterijima koje je prošle godine, po modelu najbolje europske prakse - na čemu mu i ovdje treba odati priznanje, utvrdio veleposlanik **dr. Petar**

Turčinović. Pravila, jasna i transparentna: osim projekta urađenog po modelu obrasca, trebalo je dostaviti i presliku rješenja o registraciji, dokaz o predaji završnog računa, dokaz o sklopljenim ugovorima u tekućoj godini, popis članova udruge...

Formirano je Povjerenstvo i sredinom 2007. raspodijeljena sredstva. Početkom 2008. Hrvatsko građansko društvo Crne Gore predalo je izvješće o realiziranim projektima, plan rada za 2008, završni račun... Predati su i projekti na novi javni poziv.

Prošao je i taj 21. svibanj, pa lipanj, ušlo se u srpanj... 22. srpnja u HGDCG stigla je obavijest Povjerenstva o rezultatima natječaja.

„Želimo Vas izvijestiti da

je Povjerenstvo za kandidiranje projekata radi dodjele financijske potpore hrvatskim udrugama u Crnoj Gori, dobilo suglasnost MVPEI RH temeljem kojeg su odobrena financijska sredstva u iznosu od 16.000 eura za slijedeće projekte:

- 1. Projekti Hrvatskog građanskog društva: Bokeljska priča i Hrvatski glasnik**
- 2. Krovna zajednica „Dux Croatorum“: Radio Dux**
- 3. HKD Ljudevit Gaj, Donja Lastva: Planet Boka**
- 4. HKD Napredak: Bočari“**

U obrazloženju Povjerenstva se dalje navodi zašto su odbijeni projekti ZU Napredak Gornja Lastva, NVU Hrvatski dom i Krašići, i dodaje:

„ Hrvatsko građansko društvo je kandidiralo projekt „ Bokeljska priča“ i „ Dobrota – povjesnica bokeljskog pomorstva“, od kojih je dijelom Bokeljska priča dobila pozitivnu ocjenu za financiranjem zbog kontinuiteta održavanja ideje koja, u suštini, prema ocjeni Povjerenstva, nije hrvatski manjinski projekt (potrebno je zadovoljiti bilo u naslovu bilo to u sadržaju). Naime, sredstva su namijenjena hrvatskim manjinskim projektima a ne subetnitskim projektima koji bi u ovom slučaju i jedan i drugi projekt prije spadali pod financiranje, primjerice, Hrvatsko-crnogorskog društva prijateljstva ili Međudržavnog savjeta Hrvatske i CG. “

Projekt „500-ta obljetnica rođenja Marina Držića“, koji obuhvaća predstavu „Dundo Maroje“, organiziranje posjeta djece iz Crne Gore školi „Marin Držić“ u Dubrovniku, kao i održavanje okruglog stola na temu „Jezik Dubrovnika i Kotora u djelima Marina Držića“, na kojemu se očekuje više od 50 znanstvenika iz Hrvatske, na čelu sa gospodinom **Slobodanom Prosperovim Novakom**, predsjednikom Odbora za obilježavanje ovog velikog jubileja u Hrvatskoj, također nije prihvaćen od Povjerenstva.

Povjerenstvo smatra: „Izvođenje predstave u Kotoru „Dundo Maroje“ nije izvorno projekt kojeg bi trebalo financirati iz pozicije „Financiranje hrvatskih manjina u europskim državama“ jer ulazi u kategoriju projekata o kojemu izravno odlučuju resorna tijela dviju država i prije je riječ o međudržavnoj kulturnoj suradnji negoli hrvatskom manjinskom projektu u

CG.“

Povjerenstvo dalje smatra: „Projekt Baza podataka dobio je financijsku potporu prošle godine i ne može poslužiti kao temelj za daljnje financiranje radi zapošljavanja jedne osobe u HGD koja bi trebala održavati sam projekt jer bi se

moglo protumačiti da je sam sebi svrha...Napose, nije razvidno koliko se Hrvata javilo i koliko se možebitno zaposlilo“.

Točni iznosi su stigli naknadno. Povjerenstvo je ovako raspodijelilo sredstva:

1. Projekti Hrvatskog građanskog društva:

- Bokeljska priča **2.200 eura**

- Hrvatski glasnik **4.500 eura**

2. Krovna zajednica „Dux Croatorum“: Radio Dux – **5.000 eura**

3. HKD Ljudevit Gaj, Donja Lastva: Planet Boka **3.500 eura**

4. HKD Napredak: Boćari“: **800 eura**

Predsjednik HGDCG **dr. Ivan Ilić** uputio je odgovor Povjerenstvu u kojem se, između ostalog, navodi:

„Obavijest o dodjeli financijskih sredstava sadrži nekoliko nedoumica koje bismo željeli komentirati i po mogućnosti dobiti odgovor.

Naime, kako je ovo druga godina rada Povjerenstva, s utvrđenim kriterijima za rad, smatramo da se suviše dugo razvukao postupak dodjele sredstava, jer smo već duboko zakoračili u drugu polovicu godine za koju se odobravaju sredstva. Ne znamo razlog kašnjenju. Također imamo sumnje u poštovanje kriterija za kandidiranje projekata ustanovljenim prvim Povjerenstvom, a odnose se na redovit rad udruga, redovite godišnje skupštine, završne račune...

Nemamo izvješće kako su udruge iskoristile (opravdale) prošle godine odobrena sredstva i da li su realizirani projekti kojim su sredstva namijenjena.

Bez umišljaja da vrednujemo projekte drugih udruga, dužni smo komentirati Vaša obrazloženja kojim su neki projekti odbijeni, to prije što nam je od pet kandidiranih projekata prihvaćen jedan (Hrvatski glasnik) i djelomično još jedan (Bokeljska priča).

Iz Vašeg teksta je nesumnjivo da su sredstva trebala biti odobrena projektima koji preferiraju isključivo interes

„Bokeljska priča“ nije hrvatski manjinski projekt

hrvatske nacionalne manjine i da je to bitno određeno u nazivu udruge, nazivu projekta, formi/ sadržaju. Iz naziva odobrenih projekata to se ne vidi. Po istom kriteriju kojim ste odbili neke projekte, jer u svom nazivu nemaju pridjev "hrvatski" mogli su se odbiti i neki odobreni.

Što znače projekti s nazivom "Radio dux", "Planet Boka", "Bočari", ili što je to podobnije od naziva "Bokeljska priča", "Dobrota povjesnica bokeljskog pomorstva", "Burza rada", "Obljetnica 500 godina rođenja Marina Držića s predstavom Dundo Maroje"? Možda je to sadržaj/forma, ali mi to ne znamo.

Naši projekti su bitno određeni statutarnim odrednica-

ma naše udruge, a to je po red afirmacije hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori i rad na međunacionalnom i međudržavnom povezivanju, u čemu smo postigli zavidne rezultate. Smatramo da je za afirmaciju i opstanak hrvatske nacionalne manjine esencijalno važna suradnja s drugim udrugama koje žele biti dio naših projekata, bez obzira na njihov nacionalni sastav. Isto tako je jasno da smo od Povjerenstva tražili dio sredstava za pojedine projekte koji u sebi nose i te kakvu afirmaciju Hrvata u CG. Neki naši odbijeni projekti su predviđeni kao višegodišnji i samim tim traže kontinuiranu potporu, makar ona bila simbolična, jer su opravdani i podržani

od Vlade RH. Žao nam je što to nije prepoznato i vrednovano.

I na kraju, željeli bismo znati da li ima mogućnosti uvida u dokumentaciju Povjerenstva, tj. projekte, te prateću dokumentaciju o radu udruga? Postoji li mogućnost žalbi na odobrena financijska sredstva po projektima, o čemu ćemo, nadamo se, biti obaviješteni?

Želimo da ove naše upite i prijedloge shvatite kao konstruktivan prilog što efikasnijeg i bržeg rada Povjerenstva u narednom periodu, nadamo se s većim odobrenim financijskim sredstvima, zaključuje se u dopisu.

S obzirom da se sve dešavalo u trenutku zaključivanja broja, o tome kakav je

E
M
P
L
O
Y
M
E
N
T

EXPERIENCED SHIP PERSONNEL REQUIRED FOR SUPPLY VESSELS

DECK OFFICERS ENGINE OFFICERS ELECTRICAL / ELECTRONIC OFFICERS DP LICENSE MANDATORY FOR ALL RANKS

IF YOU ARE SEEKING LONG TERM EMPLOYMENT WITH EXCELLENT WAGES
SEND APPLICATION TO THE REPRESENTATIVE:

AMCS, Skaljari—Zimski bazen 85 330 Kotor
tel. 382 82 322 561 fax. 382 82 322 637
e-mail: adriamar.co@cg.yu

**PRVI REGIONALNI SUSRET UREDNIKA GLASILA MANJINSKIH
ZAJEDNICA I NJIHOVIH MEDIJSKIH PARTNERA**

Za jačanje uloge manjinskih medija

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Prvi regionalni susret urednika glasila manjinskih zajednica i njihovih medijskih partnera održan je u Kotoru 17. 07. 2008. u organizaciji Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Suorganizator je Skala radio, a potporu su dali: Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Vlade Crne Gore,

Ministarstvo za kulturu, medije i sport Vlade Crne Gore, Hrvatska matica iseljenika, Općina Kotor, Veleposlanstvo i Konzulat Republike Hrvatske u Crnoj Gori.

Nazočne je u ime Općine Ko-

Izlaganja sudionika ovog susreta bit će objavljena u Zborniku, uz dopunu pristupom rješavanju manjinskih problema u oblasti informiranja Hrvata iz Austrije, Makedonije, Rumunjske, Australije... Dogovoreno formiranje radne grupe za pripremu Regionalne asocijacije manjinskih

tor pozdravila gradonačelnica **Marija Čatović**, a u ime organizatora dr. **Ivan Ilić**, predsjednik HGDCG.

Prvi uvodničar bio je pomoćnik ministra kulture, sporta, medija u Vladi Crne Gore **Željko Rutović**, koji je istak-

nuo da medije manjinskih zajednica u Crnoj Gori vidi kao činioce aktivne medijske politike interakcije i dijaloga.

- Vlada Crne Gore je spremna da uspostavi aktivan dijalog sa nacionalnim manjinama, rekao je Rutović. On je dodao da bi u cilju međusobnog uvažavanja, na multikulturalne razlike trebalo gledati kao na prednost.

- Jedni o drugima moramo znati više, a Vlada Crne Gore izražava spremnost za snažnije programe čiji su sadržaj manjinske zajednice u Crnoj Gori.

Integriranje manjinskih zajednica u život Crne Gore prioritet je u dijelu koji se tiče pridruženja Europskoj uniji i euroatlantskim integracijama, ocijenio je Rutović. On vjeruje da su ovakvi i slični susreti od velike koristi za

razmjenu iskustava i znanja, kako bi se na visokokvalitetan način unaprijedila medijska politika manjinskih etničkih grupa.

- Vlada Crne Gore i resorno ministarstvo kroz aktivan odnos prema manjinskim grupama, žele da na nov način postave to pitanje u korpusu ljudskih prava, kroz sufinansiranje projekata, kazao je Rutović.

Nenad Zakarija, glavni urednik Matice (Hrvatska matica iseljenika), govorio je na temu: Hrvatska matica iseljenika i časopis Matica – most hrvatskog zajedništva. On je prenio pozdrave i potporu ravnateljice HMI **Danire Nakić Bilić**.

U svom izlaganju istaknuo je ulogu i značaj koji Matica ima za Hrvate van matične države, i ponudio suradnju, ka-

ko u časopisu, tako i na web portalu HMI.

Uvodničar dr. **Radimir Pavićević**, predsjednik Nacionalne zajednice

Crnogoraca Hrvatske, govorio je o mogućnostima međugranične suradnje predstavnika nacionalnih manjina, već realiziranim projektima i suradnji sa HGDCG. **Danilo Ivezić**, urednik Crnogorskog

glasnika, objasnio je kako funkcioniše redakcija ovog dvomjesečnika.

Pokrenuta je diskusija oko toga koliko EU štiti manjine.

- Ne bih rekao da je EU baš toliko zabrinuta, moramo se sami izboriti, istaknuo je **Tomislav Vuković**, novinar-urednik Glasa Koncila.

Uvodničar **Jasminka Dulić**, urednica Hrvatske riječi iz

Vojvodine, govorila je o odnosu između nacionalnih vijeća kao osnivača, nacionalno-manjinskih stranaka i nacionalno-manjinskih medija.

Ona je objasnila kako funkcionira NIU Hrvatska riječ i sa kojima se sve problemima suočava. Nazočne je osobito interesiralo kako se zaštititi od upliva osnivača i kako vijeća utječu na formiranje uređivačke politike.

- Štitimo se praćenjem standarda profesije, a o pravima zaposlenih brine i Sindikat, objasnila je Dulić.

Već u ovom dijelu susreta konstatirano je kako su mnogi problemi svima zajednički, dok je, naravno, pristup rješavanju problema različit, u ovisnosti od sredine i uvjeta u kojima djeluju.

- Jezik je osnovna odrednica manjine, kazala je uvodničar **Branka Pavić Blažetin**, urednica Hrvatskog glasnika iz Mađarske, koja je govorila na temu: Šezdeset godina novinstva Hrvata u Mađarskoj; Hrvatski glasnik - "oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj".

Sa tom konstatacijom složio se uvodničar **Damir Murković**, predsjednik Zajednice Hrvata u Trstu, koji je govorio na temu: Hrvati u Italiji jučer i danas. Specifičnost hrvatske zajednice u Trstu.

Nazočni se nisu složili oko toga da li mediji u npr. Mađarskoj, Italiji...treba da budu dvojezični ili ne.

Uvodničar **Tomislav Vuković**, Glas koncila, govorio je o odnosu manjina i crkve, ali i iskustvima glasila u Rumunjskoj, Rusiji... On smatra da diplomacija mora aktivnije da se uključi u rješavanje manjinskih problema.

Reagirao je prvi tajnik Veleposlanstva RH u Podgorici **Nebojša Kirigin**, objasnivši na koji način se diplomacija, kroz Povjerenstvo, aktivno uklju-

čuje u pomoć afirmaciji hrvatske manjine u Crnoj Gori.

Potporu jačanju uloge manjinskih medija dao je i njegov kolega, prvi konzul **Radojko Nižić**.

Od početnih kritika na račun diplomacije uopće, stiglo se na kraju do pohvala. Nazočni su istaknuli da prvi puta vide diplomate kako do kraja ostanu na ovakvom skupu i aktivno sudjeluju u diskusiji.

Nikola Čiča, dopredsjednik HKD Napredak – Tuzla je takvu pohvalu izrekao i na račun pomoćnika ministra Željka Rutovića i njegovog savjetnika **Rajka Markuša**.

- Zbunjen sam činjenicom

da Hrvati u drugim sredinama, u kojima su manjine, imaju više prava od Hrvata u Bosni, koji su konstitutivni narod, kazao je Čiča. On i njegov kolega, urednik Hrvatskog glasnika iz Tuzle **Ivica Kovačević**, govorili su na temu: Uloga medija u očuvanju nacionalnoga identiteta.

Uvodničar ispred albanske nacionalne manjine u Crnoj Gori bio je **Nikola Camaj**, koji je govorio o Medijima u službi afirmacije kulture manjina.

Predsjednik Savjeta muslimanske nacionalne manjine u Crnoj Gori **Sabrija Vulić**, kritički se osvrnuo na izvještavanje o manjinama u Crnoj Go-

macija i iskustava **ZAKLJUČCI**

Učesnici Prvog regionalnog susreta glasila manjinskih zajednica i njihovih medijskih partnera, održanog u Kotoru 17. 07. 2008, iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Vojvodine (Srbija), Mađarske, Italije i Crne Gore suglasni su da:

1. Aktivno rade na unaprjeđenju međusobne suradnje koja bi se manifestirala kroz kvalitetniji kontakt i češću zajedničku komunikaciju, razmjenu iskustava u predlaganju podizanja kvalitete programskih sadržaja medija manjinskih zajednica

2. Aktivno rade na otklanjanju svih nejasnoća koje su opterećivale međusobne odnose razvijajući u svojim sredinama kulturu tolerancije, borbu protiv ideologija i prakse koje raspiruju mržnju, nasilje i svaku vrstu diskriminacije

3. Njeguju aktivnu ulogu medija i spremnost medijskih profesionalaca na punom doprinosu borbe protiv netolerancije, njegovanjem višenacionalnog i viševjerskog razumijevanja u društvu

4. Stalno rade na unaprjeđenju i primjeni profesionalnih standarda i prakse koji su odlika demokratskog društva po standardima Europske unije

5. Rade na programima zajedničke edukacije, osobito kad je riječ o istraživačkom novinarstvu

6. Regionalni susreti urednika glasila manjinskih zajednica i njihovih medijskih partnera organizirali bi se svake godine u Kotoru, u 7. ili 8. mjesecu

7. Daju puni doprinos promociji partnerstva i suradnje sa nacionalnim vladama u cilju unaprjeđenja i implementacije medijskog zakonodavstva u skladu sa visokim standardima i prepoznatim održivim demokratskim praksama.

ri.

Organizator susreta, urednica Hrvatskog glasnika **Tamara Popović**, zahvalila se na kraju nazočnima što su se odazvali pozivu na susret i najavila tiskanje Zbornika u kojem će biti objavljena izlaganja sa ovog susreta, uz dopunu temama o pristupu rješavanju manjinskih problema u oblasti informiranja Hrvata iz Austrije, Makedonije, Rumunjske, Australije...

Moderator skupa bio je **Slavko Mandić**, direktor Skala radija.

Nakon završetka radnog dijela susreta, organiziran je posjet Perastu i otoku Gospa

od Škrpjela, gdje je domaćin bio **don Srećko Majić**. Navečer su sudionici skupa posjetili Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, gdje ih je sa aktivnostima društva upoznao predsjednik HGDCG dr. Ivan Ilić, te članovi Upravnog odbora **Selma Krstović**, **Tripo Schubert** i **Slobodan Vičević**.

Urednici su prethodne večeri nazočili predstavi „Dundo Maroje“.

Predstavnici glasila manjinskih zajednica kazali su na kraju susreta da je ovakav skup od iznimnog značaja, jer skraćuje putove među ljudima i doprinosi razmjeni infor-

**SVE VIŠE HRVATSKIH VATERPOLISTA
U CRNOGORSKIM KLUBOVIMA**

Sport bez granica

Piše:
Tripo SCHUBERT

Raspadom bivše SFRJ i formiranjem nezavisnih država stvoreno je šest vaterpolo saveza. Vaterpolo ekipe iz Hrvatske, Srbije i Crne Gore, i dalje igraju odlučujuću ulogu na europskoj sceni (Jug, Mladost, Partizan, Jadran, Primorac, Budvanska rivijera).

U godinama nakon rata kultura i sport postaju ambasadori mira i gradnje mostova suradnje među državama. Klubovi iz Boke kotorske nastoje uspostaviti sportske kontakte sa klubovima iz Hrvatske. Hrvatsko građansko društvo Crne Gore sa čelnicima Primorca i Jadrana ugovora prve sparing utakmice sa Jugom, splitskim Jadranom, Mornarom...

U Zagrebu potpisan Ugovor o formiranju Jadranske vaterpolo lige, u kojoj će se takmičiti 12 ekipa: osam iz Hrvatske, tri iz Crne Gore i jedna iz Slovenije. Suradnja će se proširiti i na mlade uzrasne

Protekla takmičarska sezona u Crnoj Gori bila je u znaku igrača iz Hrvatske, koji su branili boje Jadrana i Primorca, a na klupi Budvanske rivijere bio je proslavljeni igrač i trener Juga **Veselin Đuho**. Kao igrač okitio se najsajnijim odličjima igrajući za državnu reprezentaciju. Bio je trener Juga,

Olimpijakosa, Mladosti i selektor reprezentacije Hrvatske.

Sve je to doprinijelo da je završnica šampionata Crne Go-

re bila neizvjesna do posljednje sekunde.

Hrvatska i crnogorska vaterpolo škola su po mnogo čemu slične, pa ne čudi što su se hrvatski vaterpolisti odlučili nastupati za crnogorske klubove.

U Jadranu već duže igra **Danijel Premuš**, snažni i vrlo spremni sidraš koji je počeo karijeru u Primorju, zatim igrao u Mladosti, a branio je i boje hrvatske reprezentacije. Pored njega, u Jadranu igra i **Marko Elez**, Splitsčanin, koji je igrao u splitskom Jadranu i Mornaru. Još jedan igrač je došao iz Jadrana - **Višeslav Sarić**, koji je igrao i za Mladost i u grčkim klubovima.

Za Primorac je igrao bivši reprezentativac Hrvatske **Boris Pavlović**, koji je u proteklom prvenstvu bio udarna snaga Primorca i dao ogroman doprinos osvajanju šampionske titule Crne Gore. Postao je ljubimac navijača, koji su mu često skandirali.

- Ovako nešto nisam doživio, iako dugo igram, ni na bazenu, ni u gradu. Imao sam dojam da je cijeli Kotor uz Primorac, kazao je Pavlović nakon osvajanja šampionske ti-

tule.

Pavlović je igrao za splitski Jadran, za Mladost i u Kata-niji. Sa njime je u ekipi Primorca igrao i mladi **Andelo Šetka**, nada splitskog Jadrana.

U novoj takmičarskoj sezoni u Budvanskoj rivijeri igra još jedan hrvatski vaterpolist. **Marino Franičević**, Splitsanin, koji je igrao za Mladost, preselio se u Budvu.

Novoformirani vaterpolo klub Cattaro angažirao je četiri hrvatska igrača. To su: **Teo Dogaš, Ivan Žanetić, Željko Vukčević i Aljoša Kunac**.

Tako će i nova takmičarska sezona u Crnoj Gori biti u znaku hrvatskih vaterpolista, koji će braniti boje četiri crnogorska prvoligaša. Biti će to veoma interesantna sezona sa nepredvidivom završnicom, kako u Kupu, tako i u prvenstvu.

Nije uspostavljena dobra suradnja samo na klupskom nivou, već i u reprezentativnim komunikacijama. Hrvatska i crnogorska reprezentacija su imale više prijateljskih susreta. Selektori **Ratko Rudić i Petar Porobić** odavno surađuju i kuju planove za budućnost.

Kao produkt dobre suradnje, u Zagrebu je 06. 06. 2008. potpisan Ugovor o formiranju Jadranske lige, čime

je stavljena točka na dugi pregovarački ciklus.

- Crna Gora i Hrvatska su na istom nivou kao Mađarska, Španija i Italija. Crna Gora će biti opasna ekipa za sve ostale. Branite boje novoformirane države i imate veliki motiv za uspješan nastup na velikim takmičenjima, kazao je selektor hrvatske reprezentacije Ratko Rudić na svečanoj ceremoniji u Zagrebu.

Jadranska liga će imati 12 ekipa; osam iz Hrvatske, tri iz Crne Gore i jednu iz Slovenije.

- Proširit ćemo suradnju i na

mlađe uzrasne kategorije. Znamo dobro kakav se vaterpolo igra na ovim prostorima i zato smo zadovoljni što smo uspjeli naše zajedničke napore i ideje privesti uspješno kraju, kazao je predsjednik Vaterpolo saveza Hrvatske **Petrica Bukić**.

Predsjednik Vaterpolo saveza Crne Gore **Srdan Kovačević** nakon potpisivanja je izjavio: „Ovo je povijesni korak. Sve sudionike novoformiranog takmičenja spaja Jadran, dobra volja, želja i potreba da se ovaj sport i na ovaj način uz-

Crnogorske zlatne ajkule

Crna Gora osvojila je prvu titulu prvaka Europe! U finalnom meču, 13. srpnja u Malagi, nakon produžetaka savladala je Srbiju rezultatom 6:5.

Izabranici selektora Petra Porobića na putu do titule bili su bolji od europskog i svjetskog prvaka i olimpijskog šampiona.

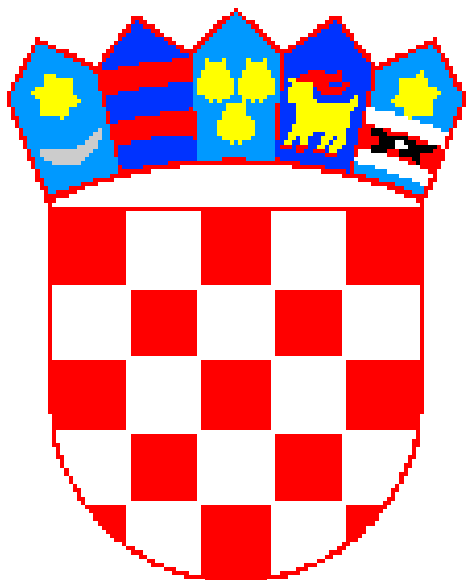
Crna Gora, koja je bila debitant na šampionatu, u polufinalu je savladala Hrvatsku, od koje je izgubila u grupi.

Do prve pozicije u grupi i direktnog plasma-

na u finale došli su pobjedama u duelu sa Španjolskom, Grčkom, Mađarskom i Slovačkom.

Selektor Porobić kazao je da su njegovi izabranici osvajanjem titule prvaka Europe ostvarili fantastičan uspjeh i podsjetio da su za 14 mjeseci prešli put od kvalifikacija do šampionskog trofeja.

Zlatnim vaterpolistima priređen je veličanstven doček, najprije u Kotoru, a potom i diljem Crne Gore.

Svečano Dan drž

o obilježžen avnosti RH

U povodu Dana državnosti Republike Hrvatske, 25. lipnja, par dana ranije, 23. lipnja, generalni konzul RH **Božo Vodopija** sa suradnicima upriličio je prijem na Kotorskoj citadeli.

Prethodno je u Katedrali Sv. Tripuna biskup kotorski msgr. **Ilija Janjić** održao Svetu misu za domovinu. Potom su Gradska glazba Kotor, Bokeljska mornarica, domaćini i uzvanici, uz zvuke popularnih dalmatinskih koračnica, došli do Citadelle.

Zapovjednik počasnog odreda Bokeljske mornarice dao je prijavak veleposlaniku RH dr. **Petru Turčinoviću**.

Nakon intoniranja himni, nastupile su klape Bokeljski mornari i Bisernice Boke, potom klapa Alkima, a svoj program je izvela i Kotorska vlastela.

Prijemu u Kotoru su nazočili predstavnici crnogorske vlasti, diplomatskog kora, zastupnici u Hrvatskom saboru, gradonačelnici, crkveni velikodostojnici, županica i

dožupan Dubrovačko-neretvanske županije, vodstvo Hrvatske građanske inicijative i Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Nazočilo je i vodstvo i članstvo Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, kojem je generalni konzul Božo Vodopija čestitao Dan društva.

- Početkom siječnja 2000. godine, kao jedno od najstarijih diplomatsko-konzularnih predstavništava u ovoj zemlji, otvoren je Generalni konzulat Republike Hrvatske u Kotoru, u regiji u kojoj živi većina hrvatske nacionalne zajednice u Crnoj Gori, a koji su tu inače autohton narod. Večeras su s nama predstavnici hrvatskih nevladinih udruga i društava u Crnoj Gori. Hrvatsko građansko društvo, članstvom

najbrojnija udruga, baš na današnji dan obilježava dan svoga društva, pa im srdačno čestitamo. Tu su i predstavnici Hrvatske građanske inicijative, političke stranke, koja uz odbornike u lokalnim parlamentima Tivta i Kotora, kao članica vladajuće koalicije na državnoj razini ima i zastupnika u crnogorskom parlamentu. Naravno, s nama su i predstavnici Hrvatskoga nacionalnog vijeća u Crnoj Gori, prvoga tako utemeljenog manjinskog savjeta sukladno Zakonu o manjinskim pravima i slobodama u Crnoj Gori, kazao je Vodopija, koji je posebnu zahvalu uputio kotorskom biskupu msgr. Iliji Janjiću, Bokeljskoj mornarici, kotorskim klapama, Gradskoj

glazbi i sponzorima večeri.

Veleposlanik RH dr. Petar Turčinović sa svojim suradnicima upriličio je prijem u povodu Dana Državnosti RH 25. 06. 2008. u Podgorici, na izletištu Plavnica.

- Danas kada mogu izraziti svoje zadovoljstvo zbog skorog pristupanja Hrvatske u EU i NATO, želim posebno istaknuti svoje zadovoljstvo značajno poboljšanim odnosima koje RH ima sa susjedima.

Dobrosusjedski odnosi, EU i NATO predstavljaju tri strateška cilja hrvatske vanjske politike. Među dobrosusjedskim odnosima posebno se ističe odličan razvoj odnosa sa Crnom Gorom, kazao je, između ostalog, Turčinović.

Na Plavnici su predstavljene „vidici, mirisi, okusi, glazba i zvuci“ Istre, najvećeg poluotoka Hrvatske.

Bili su nazočni brojni predstavnici crnogorskog političkog i javnog života, diplomatskog kora, gradonačelnici, crkvenih velikodostojnici, predstavnici hrvatske zajednice, znanstvenih, kulturnih, gospodarskih institucija.

U gostima je bio i podžupan Istarske županije Sergio Bernich. Nastupili su kvintet Tamare Obrovac, etno-jazz pjevačice, te tim za sinhronizirano plivanje kluba Dolfin trenerice Mie Perić. Za prezentaciju istarskih vina bio je odgovoran sommelier Sandi Paris, a gastronomske delicije Istre bile su djelo Josipa Ku-

Priredio:
Tripo SCHUBERT

Održana VIII. sjednica UO

05. 06. 2008. održana je VIII. sjednica Upravnog odbora Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Razmatrana su sljedeća pitanja: Financijski izvještaj za III. i IV. mjesec; aktivnosti društva između dvije sjednice; plan rada za VI. i VII. Mjesec; usvajanje Pravilnika o radu Podružnica.

Posjet delegacije iz Osijeka

18. 06. 2008. u posjetu Hrvatskom građanskom društvu Crne Gore bila je delegacija iz Osijeka. U delegaciji su bili dr. **Milorad Nikčević** - crnogorska nacionalna zajednica za grad Osijek, i dr. **Vasilije Đuranović**, predstavnik Osječko - baranjske županije. Razgovaralo se o suradnji crnogorske zajednice u Osijeku i HGDCG i o uspostavljanju odnosa sa gradom Vukovarem, njihovim predstojećim gostovanjem u Cetinju i njihove želje za bratimljenjem Vukovara i Kotora.

Hodnici vremena - Fado

22. 06. 2008. u galerijskom prostoru Buća - Luković u Tivtu, u organizaciji Hrvatskog

građanskog društva Crne Gore - Podružnica Tivat i Centra za kulturu Tivat, otvorena je izložba slika **Žane Bajić**, akademske umjetnice iz Splita, koja je privukla brojne ljubitelje likovne umjetnosti. Izložbu je otvorio generalni konzul RH u Crnoj Gori **Božo Vodopija**. O radu umjetnice govorio je **Neven Staničić**, ispred CZK Tivat.

Na spomen fada, evociraju se zvuci sjetnih portugalskih melodija i nostalgičnih pjesama o moru, razdvajanju, dugim putovanjima i iščekivanju ponovnih susreta. U kontekstu likovnog stvaralaštva Žane Bajić, fado predstavlja izvor stvaralaštva, a odvojenost koju nam katkad nanese sudbina zapravo prerasta u poticaj za umjetničko izražavanje. Kako je i sama umjetnica rekla – fado ili sudbina joj je bila naklonjena, i nakon 25 godina vratila se u Boku gdje je priredila samostalnu izložbu. Njene nas slike potiču na promišljanje i izazivaju čitavu paletu emocija. Udahnuvši im istovremeno lepršavost i neospornu snagu, autorica nas je potaknula da i sami osjetimo stvaralački ushit promatrajući ih.

Žana Bajić rođena je 15. 12. 1961. Završila je Assenza Art Academy (Switzerland). Izlagala je na više skupnih izložbi. Imala je šest samostalnih izložbi. 2004. godine je izlagala na 'Il duomo incontra l'arte u Milanu.

Posjetioci su, pored sjajnih slika, imali priliku i da uživaju u klapskim pjesmama u izvedbi klape "Jadran" iz Tivta. Da bi ugođaj bio potpun, član UO podružnice HGDCG Tivat **Dolores Bjelica** organizirala je prigodan koktel uz domaće galetine.

Obilježen Dan HGDCG i Dan državnosti RH

23. 06. 2008. na Kotorskoj citadeli generalni konzul RH **Božo Vodopija** sa suradnicima upriličio je prijem u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske. Ovom događaju nazočilo je i vodstvo i članstvo Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, kojem je konzul čestitao Dan društva.

25. 06. 2008. veleposlanik RH dr. **Petar Turčinović** upriličio je prijem u povodu Dana

Državnosti RH u Podgorici, na izletištu Plavnica, kojemu su ispred HGDCG nazočili **dr. Ivan Ilić, dr. Mihailo Kuliš, dr. Svjetlana Zeković i Tamara Popović.**

Dan Bokeljske mornarice

25/26. 06. 2008. Bokeljska mornarica obilježila svoj Dan. Na proslavu su pozvani predstavnici Hrvatskog građanskog društva Crne Gore.

Seminar za učiteljice

28.06 - 06.07.2008. u predivnom ambijentu hotelskog naselja Solaris kraj Šibenika održan je seminar za odgajatelje i učitelje na kojem je ispred HGDCG sudjelovala **Sandra Pašković.**

Na otvaranju seminara, pored organizatora, brojnih profesora i zamjenika gradonačelnice grada Šibenika, s pjesmom je dobrodošlicu

poželjela klapa „Solaris“. Nakon toga održano je jednosatno predavanje iz kulturno-povijesne baštine grada Šibenika.

Narednih dana svi učesnici su bili podijeljeni po grupama (iz Mađarske, Rumunije, Australije, Slovenije, Makedonije, Švedske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore). Radilo se u radionicama na teme: Hrvatski jezik i književnost, Kulturno - povijesna baština Hrvatske i Turistička geografija i stanovništvo Hrvatske. Među brojnim predavačima gost jedne od večeri je bio pisac **Ivo Bresan** čiji su roman „Katedrala“ svi dobili na poklon.

Pored obilaska grada Šibenika, organiziran je jednodnevni izlet u Nacionalni park Krka, otok Visovac i Franjevački samostan.

„Bokeljski mornari“ na II. susretu klapa

30.06. - 07.07.2008. pod pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske, a u organizaciji Hr-

vatske matice iseljenika, organiziran je II. susret klapa iz hrvatskog iseljništva u domovini, od 30. lipnja do 06. srpnja 2008. godine.

Klape i klapsko pjevanje neprocjenjiva su glazbena i kulturna vrijednost hrvatskog naroda, značajan dio bogate tradicijske kulture stvarane stoljećima na našim prostorima.

Ove godine na II. susret klapa Hrvatsko građansko društvo Crne Gore je uputilo mušku klapu "Bokeljski Mornari" iz Kotora. Pored nje, iz daleke Australije, Perth, doputovala je klapa "Galeb", iz Kanade, Toronto "Koralji", iz Novog Zelanda, Auckland "Dalmatina", iz SAD,

San Pedro-Los Angeles "Konoba", iz Austrije, Beč "Sidi", iz Njemačke, Stuttgart "Sotto Voce", iz Bosne i iz Hercegovine, Tomislavgrad "Delminum".

Tijekom susreta održano je šest koncerata, u čiji su program uključeni biseri bogate kulturne glazbene baštine, kojoj su dodiri sa svjetskim kulturama potvrdili autentičnu ljepotu.

- Susreti su započeli koncertom u Zagrebu, u maloj sali koncertne dvorane Lisinski, koja je bila ispunjena do posljednjeg mjesta. Nakon Zagreba, koncerti su održani u Rijeci, na Trsatu, zatim u Biogradu N/M, Šibeniku, Supetru, Omišu i na kraju u Tomislavgradu u Bosni i Hercegovini.

Svima će ostati u dugom sjećanju Radmanove mlinice u Omišu i izlet na slapove rijeke Kr-

ke, gdje su uživali u prekrasnom ambijentu slapova, mlinova, kućne radinosti. Nakon razgledanja i uživanja u ljepotama tog najljepšeg nacionalnog parka Hrvatske, uz šum vode slapova, maestro **Mojmir Čačija**, umjetnički voditelj Susreta, održao je radionicu za sve sudionike, podučavajući ih umijeću klapskog pjevanja.

Na svim koncertima klape su pjevale odabrani broj svojih pjesama, da bi na kraju zajedno otpjevali pjesme "Pismo moja hrli tamo" i "Croatia iz duše te ljubim".

Klapa "Bokeljski Mornari" predstavila se pjesmama "Da mi se stvoriti ticom lastavicom" i sa dvije dalmatinske pjesme "Dobra večer uzorita" i "Samo moru virujem". Pored toga u svakom gradu nastupila je po jedna klapa domaćina: u Zagrebu klapa "Sagena", u Rijeci, "Fortunal", u Biogradu N/M, "Biograd", u Šibeniku "Maslina", u Supetru "Pupe", u Omišu klapa "Puntari" i u Tomislavgradu "Delminum", ispričao je za naš list **Slavko Dabinović**.

U ime pokrovitelja Susreta, Vlade RH, predsjednik Sanader je, između ostalog, poručio: „Zahvaljujem Vam što ste prepoznali vrijednost lijepe klapske pisme, što je izvan domovine Hrvatske s radošću i ljubavlju čuvate u svojim srcima i prenosite na mlađe naraštaje. Osobito cijenim što ste uložili snažnu želju i upornost da sačuvate svoje korijene i da ovu prekrasnu glazbu, nastalu na tlu Hrvatske, utkate u multikulturalni život vaše nove domovine”.

Jubilej Istorijskog instituta CG

01. 07. 2008. svečano je obilježen jubilej 60 godina Istorijskog instituta Crne Gore. Na proslavu su pozvani i predstavnici Hrvatskog građanskog društva Crne Gore.

Održana IX. sjednica UO

03. 07. 2008. održana je IX. sjednica Upravnog odbora Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Razmatrana su sljedeća pitanja: Financijski izvještaj za V. i VI. mjesec i sa izložbe u Tivtu; organiziranje predstave Dundo

Maroje; scenarij dodjele odličja RH dr. Milošu Miloševiću; organiziranje I. regionalnog susreta urednika glasila manjinskih zajednica.

Petar Brkan iz Tivta pobjednik „Malog Splita“

07. 07. 2008. prve nedjelje u srpnju održan je tradicionalni dječji festival „Mali Split“, 18. po redu, na kojemu je uz male Splićane nastupilo i četvero Hrvata izvan domovine. To su **Katarina Šimić** iz BiH, **Nikolina Galić** iz BiH, **Marijana Penović** iz Novog Sada i **Petar Brkan** iz Crne Gore, iz Tivta.

Jedini muškarac, među mladim damama, Petar Brkan odnio je laskavu nagradu festivalskog žirija, a osvojio je i srca velikog dijela publike.

- Kako se radi o manifestaciji koja je dostigla visoku razinu, veliki ponos je već i sudjelovati. Organizatori su se pobrinuli da svako dijete ode kući s poklonom i nagradom, jer glavna svrha ovog festivala je druženje, prijateljstvo i unapređenje kulturno-umjetničkog stvaralaštva djece i mladih. Čast je nastupiti, ali čast je i predstaviti svoju pjesmu na „Malom Splitu“, pa su se tu našla djela eminentnih autora poput Škare, Kazinotija, Lesića, Hrepića, čije pjesme rado pjevaju i odrasli.

Takav status festivala se gradio godinama, od prvih dana kada je grupica entuzijasta pokušala, da se poslužimo županovim riječima,

„vrijeme nevremena“ barem djeci učiniti ljepšim, a jedan od glavnih „krivaca“ je i **Jovica Škaro**, voditelj poznatog dječjeg zbora „Srdelice“, koji okuplja male pjevače od 3 do 14 godina.

Sudionici festivala „Mali Split“, bili su primljeni kod **Ante Sanadera**, župana splitsko-dalmatinskog i **Ivana Kureta**, gradonačelnika Splita. Priređen im je izlet u Trogir i posjet Biblijskom vrtu na Kozjaku. Iduće godine se nadamo još većem odazivu malih pjevača iz iseljeništa, kazala je za naš list voditeljica podružnice HMI Split **Branka Bezić Filipović**.

Dodjela odličja dr. Miloševiću

08. 07. 2008. Predsjednik Republike Hrvatske **Stjepan Mesić** dodijelio je ispred katedrale Sv. Tripuna u Kotoru dr. **Milošu Miloševiću** Hrvatsku državnu nagradu Red Danice Hrvatske s lentom i likom Katarine Zrinske. Dodjela je potpisana prigodom Dana državnosti RH, 25. lipnja 2008.

„Dundo Maroje“ u Kotoru

16.07. 2008. na trgu Svetog Tripuna u Kotoru odigrana je predstava „Dundo Maroje“ redatelja **Ozrena Prohića**, u produkciji Hrvatskog narodnog kazališta Zagreb, a u povodu 500-e obljetnice rođenja svjetski priznatog renesansnog komediografa **Marina Držića**. Organizatori ovog događaja bili su Hrvatsko građansko društvo Crne Gore i Općina Kotor, a pokrovitelji Ministarstvo kulture, sporta i medija Crne Gore i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Prvi regionalni susret urednika

17. 07. 2008. održan je Prvi regionalni susret urednika glasila manjinskih zajednica i njihovih medijskih partnera, u organizaciji Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Suorganizator je Skala radio, a potporu su dali: Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Vlade Crne Gore, Ministarstvo za kulturu, medije i sport Vlade Crne Gore, Hrvatska matica iseljenika, Općina Kotor, Veleposlanstvo i

KOTOR ŽENAMA – ŽENE KOTORU:
DUBRAVKA JOVANOVIĆ

Ništa bez ljubavi

Kotor, tradicionalno i kulturno vodeći grad Crne Gore, pruža slabijem polu ravnopravne mogućnosti s jačim. Žena nije samo majka, domaćica i supruga, već i uspješna poslovna žena.

Osamljeni primjer našeg „malog mista“, od predsjednice općine do prvih dama na čelu više sekretarijata, načelnica i direktorica kulturnih i javnih ustanova i poduzeća, predstavlja unikatan primjer za crnogorsko podneblje. Da li to govori i još jednom pokazuje koliko je žena sposobna i svestrana? Ili, pak, dokazuje da se Kotor i Boka ipak izdvajaju od brdovitih krajeva naše zemlje koje povijest, more i maestral stoljećima nisu milovali, pa ni muškarci ne dopuštaju svojim ženama da sebe i grad propagiraju pored njih - muških, živih i zdravih? Zato, ne treba zaboraviti pohvaliti bokeljske muškarce, koji su u ovom suludom vremenu asimilacije i transkulturacije najčešće dobrog zamjenjivanog lošijim, utrli put i pružili šansu ljepšem polu da dā odraz svoje

Piše:
Tina BRAIĆ

Uradio-novinarstvu je više od 20 godina, glavna je urednica radija i prije svega po vokaciji, ljubavi, po genezi – poetesa, pjesnikinja **Dubravka Jovanović**. Svima je znana kao žena koja s jedne strane prikazuje svoju snažnu stranu, novinarsku, brzu, točnu, objektivnu, punu energije i entuzijazma da se na 1000 strana može odjedanput stići i sve obuhvatiti; a s druge, svoju ranjivost, sub-

jektivnost, poetsku dušu, ženstvenost, emotivnu šarolikost, koja nas baca u jedno posebno, omamljujuće stanje duha slušajući ili čitajući nje-pjesme. Ali, kako je pisao Desnica, što je čovjek nego „skup intimnih kontradikcija zašivenih u jednu ljudsku kožu“! Kontradikcije daju čovjeku oblik, osobenost i karakter. Tu potpunost nemaju svi ljudi. Bez nje je možda lakše živjeti. Ali, koliko bi bez tih bura i oluja u duši čovjekovoj, život bio lišen ljepote! Ili, ako ponekad ne izađemo iz okvira

konvencionalnog, kako ćemo znati razlučiti što je dobro, a što ne? Jer, u putanji života postoje momenti kada se čovjekov um pomrači zbog raznoraznih osjećaja koji se reflektiraju iz srca i ne daju mu da misli. Tada niti jedan zdravorazumski savjet do nje-ga ne može doprijeti! On mora sam udariti glavom o zid i ako je ne slomi nego se samo rani i rastrijezni, shvatiti i naučiti nositi se sa svojim fatumom.

Što znači biti novinar a što

pjesnik? Gdje i u čemu nalazite inspiraciju i energiju?

- Novinar znači biti „kadar stići i uteći i na strašnom mjestu postojati“. Imati riječ i obraz, govoriti istinu i tragati za njom, imati tri noge za više mjesta u istom trenutku, uho i nos pojačanih čula, isključiti subjektivnost, ponekad emociju (pa sad znajte kako je istovremeno pjesniku u meni).

Možda sam se prerano rodila za ravnodušnost ovoga svijeta.

Kako pjesma i pjesnik vrlo brzo zamijene svoje uloge to pjesnik umjesto da kaže, biva kazan stihom kad mu se najmanje nadate da će poteći sa izvora duše.

Poetska ideja živi u pjesniku intenzivno i polako se razvija, sazrijeva u jednoj prilagodenoj klimi određenog lirskog senzibiliteta.

Takav je i ovaj razgovor sa Vama gdje vam treba dobra, čista misao koju književnost daje. Poeta znači biti u burama i neverama, bonacama i nirvanama, ali kad stanem

pred mikrofon pjesnik i te kako pomaže za, recimo, najavu emisije, opis trenutka, atmosfere, jer sam ja radio novinar a radio škatula vam je posebna čarolija.

No, i tu treba znati kada se morate prešaltovati. U brzom mediju kakav je radio želim da moji slušaoci što je moguće više vide, a ne samo čuju, i u tome mi poezija, književnost uopće i pjesnik u meni pomažu. S druge strane, ne možete govoriti o ptičjem orkestru ili ljubičastim osvitima ponad Boke u etar u istom trenutku kada u Kotoru npr. nema vode ili je poskupio kruh, ili je saobraćajni kolaps.

Radio novinarstvo tu mora biti kratko, čisto, jasno, brzo, a kada na red dođe emisija iz kulture, tu se raspjevam, u svoj svojoj pjesničkoj širini i **m a š t o v i t o s t i**. Uostalom, radio je moja druga ljubav, poslije poezije i kada se te dvije ljubavi spletu dobar je vez. Vjerujem i etru i papiru.

Jeste li se ikad pokajali zbog nečega što ste ili niste uradili.

- Ne kajem se. Naravno, bude mi žao za mnoge propuštene trenutke. Zbog toga što nisam reagirala kada me boljelo, a nisam zgriješila. U poslu jednom, suprotstavljajući se kukavičluku, trivijalnosti i politici retrogradnoj koja je kažnjavala sve koji misle drugačije možda nisam bila dovoljno glasna. Možda je trebalo još jače, smjelije pokazati trenutnim moćnicima svu njihovu slabost pa ostati, boriti se protiv njihovog jednonumlja. Možda? Tko sad sa ove distance na to može odgovoriti?

Nisam ostvarila snove da proširim vidike i makar na jedno vrijeme napustim granice ove zemlje. Istina, sputalo me more i krš moje domovine ko-

ju obožavam.

Dakle, nisam se nagledala svijeta, otkrivajući neke druge prostore, drugačije kulture, ljude, običaje. Jer, putovanja maštom prosto prate moje biće, moj svijet i moju građu, i nije trebalo samo knjigom, već kartom u jednom pravcu na duže vrijeme.

Tko su za Vas prijatelji? Imate li pravog prijatelja?

- To je pravo pitanje. Bože, koliko bih fojeva ispisala na tu temu. Što bi Šekspir kazao: „Kad prijatelja imaš provjerna, čeličnom alkom za srce ga veži“.

Kada sam bila mlađa mislila sam da mi je svako tko mi se lijepo nasmije, javi, pohvali prijatelj, da su svi ljudi dobri, da pravo misle. Ja hoću i danas tako da razmišljam ali, na žalost, život, svakodnevica, često suprotno pokazuju, dokazuju.

Danas nemam armiju prijatelja, ali jednog kojeg imam za vojsku vrijedi. Imam jednog pravog, provjerenog, posebnog, jedinstvenog prijatelja. To je strašno bogatstvo veće od onog iz bajki sa škrinjom prepunom dragog kamenja. Jedan jedini brilijant znate kako blista kada mu dušu možete otvoriti. Kad me od vlastitih grešaka, nespretnosti, nepromišljenosti negdje unutra sramota i kada hoću da mi bude lakše, kao rukavicu prijatelju svom izvrnem i sve kažem, bez stida. A to i takva stanja samo se jednom prijatelju mogu reći, ne čak ni majci, roditeljima, sestri, koji su mi podrška. To je, kažem, neopisiva sreća kada imate jednog, jedinog prijatelja kome se u svakom trenutku možete nasloniti na kičmu i zaplakati, povjeriti se i biti spokojan nakon njegovih riječi, pogleda. U prvoj knjizi pjesama sam napisala najkra-

ću pjesmu prosto haiku-„sve oči prijatelja, putokaz suncu do novog istoka“.

Ljubav spada u apstraktne imenice. Da li je onda ona kao ideal i iluzija o uzvišenosti najvišeg nivoa moguća u ovoj neidealnoj stvarnosti?

- Uh, isključite diktafon (smije se Dube)...

Ništa nije moguće bez ljubavi, bez strasti. Bez ljubavi nema prošlosti, ni sadašnjosti, a ni budućnosti. Na ovu temu i na samo ovu riječ koja je SVE, trebalo bi mi toliko priče da ne bi stalo ni u šest Glasnika. Ja ljubav nosim svim svojim bićem i želim da je primam i dajem, kao što se udiše i izdiše zrak, kao što se živi i umire. Ako ljubav umijete dati, ona vam se zasigurno onda i vraća. Ma, ljubav je što kaže Niče „stanje u kojem čovjek vidi stvari onakvima kakve nisu“. Nasmijala sam se jednom kada sam pročitala sljedeću misao Džonatana Svifta: „Volimo se, jer su nam slabosti iste“.

Gube li ili dobivaju žene snaženjem feminističkog pokreta?

- Iskreno rečeno, ja nešto oko feminizma, ženskih pokreta i svih tih –izama kada su u pitanju ženska udruženja, ne stojim baš dobro. Ili je riječ o mom nedovoljnom interesovanju ili nepoznavanju tog svijeta, žena je centar oko kojeg se svijet vrti. Pa tko nam brani. Čemu pokreti, snaženja ili slabljenja ženskih organizacija.

Ali, ovo potenciranje i posebno naglašavanje žene u društvu je upravo njeno sputavanje. Ravnopravnost –zašto. Žena može i jeste i jača je čak i biološki od muškarca, znaju to muški, samo zato što su „Jači“ nikada ne priznaju - i što će onda ženama borba za ženska prava. Žena je žensvena, „naprijed žene, pronađite mi dijete u muškarcu“, kaže opet Niče. Što ćete više ili manje o ženama, pa što će nam feministički pokreti. Ja bih okrete oko zemljine kugle usporila za romantičniji svijet i više poezije u njemu. To ni-

Svijet mostova i svijet klanaca

Priredio:
Nikola Malović

24. Žao mi je i onih lovčenskih kostiju, Bog da prosti, jer ih se prevrće, obrće, mulja i instrumentalizira, kao da su ksilofonske daske po kojima svako dijete može lupetati svoju improvizatorsku svirku. O Njegoše, o mores.

25. Svijet, njegova prošlost, sadašnjost i budućnost, kao da su prisutniji u vijestima o smrti nego u vijestima o životu.

26. Ne postoje crnogorski intelektualci, to su virtualna proglašavanja i virtualne stvarnosti.

27. U ovim prostorima povijesno ojađenim, ni svijest ni obrazovanje nisu vrednovani kao vitalne kategorije. Princip snalaženja ovdje je predugo ispred principa pameti.

28. Tu sintagmu «naša Boka» godinama sam slušao

upućenu iz Beograda, glasno i bez dileme; u Zagrebu je ona bila rijetko i šapatom izgovarana, kao pluskvamperfektna činjenica, nešto poput grčkih kolonija na Siciliji za Atenu.

29. Boka je sve više postajala bedekerska priča, prevedena na loš njemački i engleski. Enklave Bokelja svodile su se na nekoliko realnih sredina.

30. Boka se gasila jer je bila odvojena politički, dakle i kulturno, od svog izvornog povijesnog konteksta. Sama u sebi i po sebi nije mogla preživjeti.

31. Civilizacijski kontinuitet u Boki je potrošen i prekinut. U konceptu Jugoslavije otvorila su se nesmetano povijesna vrata koja su brdsko i dalje zaleđe propustila na uski pojas obale. Čežnjivi beskućnik, a potom i turist, otkrivao je tehnološke prednosti kamenih palača i klimatske prednosti mediteranske blage klime.

33. Svijet mostova ne razu-

mije svijet klanaca.

34. Komunikacija različitih povijesti moguća je samo tamo gdje je moguća i komunikacija različitih poetika.

35. Odveć maleni broj onih koji su zadržali sjećanje ostavlja bokeljsko pitanje otvorenim.

36. Peraška torta izlazi jedva na dvije trpeze; (...) lokalni govorni kolorit unificirala je brđanska otežala fraza.

37. Otkriva li tumaranje kroz prašnjave arhivske zbirke istinu, i jesu li dokumenti pisani da svjedoče ili da obmanjuju?

38. Princ nije princ ako ga ne voliš.

39. Ovdje se od čovjeka traži nešto izuzetno, i zato se Bog i prirodom trudi to postići.

40. Mi smo braća riječi.

(Knjigu „Kurosavin nemir svijeta“ don Branka Sbutege objavila je izdavačka kuća Plavi jahač group, urednik Nataša Marković)

Slava usidrenom Gospinom brodu

Piše:
Tina BRAIĆ

Peraštani smatraju da su ljubimci Gospe koja im je u mnogim neprijatnim i nerješivim situacijama pomogla da izađu kao pobjednici u boju i vlastitoj duhovnosti. Po legendi koja koristi kao metatekst Biblijsku priču o postanku svijeta, vjeruje se da je Bog stvarao svijet šest dana, a sedmog, za vrijeme odmora, oblikovao Bokokotorski zaljev, kojem je kao vrhunac svoje umjetnosti dodao dva otoka koja plijene i odišu apoteozom ljepote.

Uzdizanje duhovnog doma presvete Bogorodice na školju započeto je 1452, kada su peraški ribari, braća Mortešići našli poslije strahovitog nevremena na morskoj hrudi, tj. na škorpjelu, Gospinu sliku stoti-

Svake godine 22.VII, na dan sv. Marije Magdalene, održava se peraška Fašinada, običaj “bacanja kamenja” na školj Gospe od Škrpjela, radi jačanja podloge otočića

njak metara zapadno od otočića sv. Jurja. Pobožan narod, iznenađen ovim događajem i uvjeren da je baš on kao sveti znak zaslužan za nenadano ozdravljenje teško bolesnog Mortešića, odluči podići crkvu u čast Gospe u kojoj će biti čuvana pronađena slika. Potvrda Božije naklonosti darovana je i uzvrćena poklonom. Druga legenda kazuje da je peraški jedrenjak plovio Egejskim morem 22. srpnja 1452, kada je

primijećeno sa njega da nakon velikih turskih razaranja susjednih mjesta na obali, u moru pluta neki čudni predmet i baca svoje svjetlosne zrake ka brodu. To je bila slika Majke Božje koju su uzeli i donijeli u matičnu luku.

Polovinom XV. stoljeća počela je izgradnja otoka nasipanjem kamenja i potapanjem starih isluženih jedrenjaka (nava, brigova, brigantine, galija, karavela, fusta...). Iz smrti se rađao novi život, jer Peraštani odlučise sagraditi “vrlo otmjenu crkvu Blažene Djevice, nazvane od Škrpjela, na obližnjem otočiću”. Zato se tradicija nasipanja kamenja i danas održava na simboličan ali iskren način, svake godine istog datuma 22.VII. “Fašinada” bi u prevodu sa talijanskog značila “dovlačenje”, a “fascia” “traka”, “povez”, zato se barke vezuju špagom jedna za drugu i napunjene kamenjem i ukrašene jablanovim granama (običaj od dolaska Poležana 1921.

u Boku) plove veslima u suton uz obalu od Luke ka Penčićima sve do najbliže točke školja da bi zatim pravolinijski stigle do njega. To je put kojim se nekada plovilo do otoka kako bi se izbjegao eventualni napad turskih lađica iz susjedstva. U ovoj činjenici krije se i razlog neučestvovanja žena u samoj procesiji. Nekada su u Fašina-di sudjelovali samo odrasli muškarci kao simbol snažnih očeva i muževa koji brane svoje nejake. U prvoj barci koja predvodi procesiju sjede svećenici i najstariji Peraštani sa veslačima i pjevačima (danas su to prve dvoje barke). Oni pjevaju bugarštica i osmeračke pjesme koje iskazuju tradiciju minulih vremena. Od Pošova do pjace sv. Nikole pjeva se pjesma "Oj vesela veselica", a od pjace sv. Nikole do Školja "Dvoje mi drago zaspalo". Obje pjesme napisane su u osmercu pa predstavljaju najstarije pjesme s ovih prostora (pjesme u 8-mercu su i inače najstarije lirske pjesme, starije od bugarštica i od 10-eračkih epskih pjesama). To su pjesme o ljubavi, mladosti i slatkom grijehu koji prestaje biti grijeh uslijed iskrenog moralnog osjećanja privrženosti jedno drugom, pa se provlači motiv bijelog janjeta kao simbol nevinosti i čistote. Ove se godine, nažalost, te pjesme skoro nisu ni čule jer su mladi iz okolnih barki pje-

vali – Đurđevdan!

Osim Peraštana, u procesiji bi učestvovali stanovnici okolnih mjesta (Strpa, Kostanjice, Đurića, Stoliva...). Slijedila bi skromna večerica u tišini i molitvi kao sakralni čin sloge kada je u pitanju opće dobro grada. Zastave se ne vijore na Fašina-di, a razlog je što se one nikada ne viju poslije zalaza sunca, nego skidaju. Najmanji broj barki zabilježen je 1909. - dvije, a najveći 1973. - 50. Ove godine učestvovalo je samo 19 barki, tješimo se - zbog lošeg vremena.

Danas je površina školja 3030 m², dok je dubina oko njega 30m. Iako se prvobitan škorpjel ne vidi, on se može napipati u crkvi iza oltara, sa strane od zida gdje postoji udubljenje u kojem, kad se provuče ruka, prstima se može dotaknuti njegov vrh koji je na visini oko jedan metar u odnosu na razinu mora. Na oltaru koji počiva na morskom sprud u uzdiže se pronađena Gospi-na slika slikara Lovra Dobričevića. Izgradnja današnje crkve trajala je dugo, bila mukotrpan posao i stajala dosta blaga.

Tako otok, rađan i stvaran na groblju starih brodova, živi i danas kroz sjećanje i gotovo svakodnevne posjete, ne samo mještana, već i turista. Nasuprot njemu, tamo gdje su ljude odvozili na vječni počinak, "otok mrtvih", sv. Juraj, svojim

dostojanstvom zagrobnog života budno motri i čuva žive.

Gospa od Škrpjela, kao nasukan brod na hridi, škripu, brod sa svjetionikom i kampaniom kao dimnjakom, sa grbom peraške općine, s križem koji pridržavaju dvije ruke - simbol kršćanstva, bratstva i solidarnosti u odbrani vjere, srebrne zavjetne pločice i Kokoljine slike anđela koji se neprestano smiješe i šire svoje prekrasne bijele ručice, otok, školj, kojem ćemo se vječno klanjati i prinositi svoje darove, jer Gospa na nas zaštitnički gleda svojim blagim i samilosnim pogledom opraštajući nam naše slabosti i darivajući nam novu snagu za život.

Neraskidiv spoj mora i kame-na, maestrata i šuma valova, prijatna mistična i melankolična šutnja koja dolazi iz neba i iz gotovo praznih palača, podsjeća da je današnji Perast "zaboravljen od svih osim od povijesti", ali i tjera nas, malobrojne potomke, na razmišljanje da održavanjem običaja i odgojem vlastite djece, ovaj grad "nikada ne bude poražen u sukobu sa smrću". Kako je jednom Tomo Grgurević zabilježio "nema te kataklizme koja će ga uništiti"! Prošlost je povezana sa sadašnjošću dok Gospa stoljećima, kao majka, motri na Perast i Boku.

Zdravo, kraljice bokeškog mora

Piše:
Tina BRAIĆ

Moč Perasta u XVII. stoljeću na kopnu i moru, vještina na maču i u trgovini, kandijski rat (1645-1669), gubitak Risna zaslugom Peraštana 1649, učešće Peraštana u bici na Popovu u Hercegovini, bili su povodi Turcima da udare na Perast. Na Peraštane je naročito kivan bio Mehmed Rizvanagić, risanski dizdar tj. zapovjednik i nadzornik kojeg Peraštani satje-

U čast i spomen Gospi na veličanstvenu pobjedu protiv Turaka 1654. u Perastu se svakog 15. svibnja održava svečanost koja se u crkvenom kalendaru označava kao Peraška Gospa ili Mala Gospa, a u narodu je uobičajen naziv Gađanje kokota

raše iz Risna u Zagorje.

Dan pred boj, 14. svibnja, Peraštani su doznali od Petra Stjepovića iz Risna, koji je obi-

tavao u Perastu, da će Turci napasti Perast. Krsto Visković, mještatin, odmah je izvijestio o stanju poglavare peraških kazada u crkvi Sv. Nikole. Zatim je potražio pomoć od kotorskog providura Loredana, ali ovaj ga odbi, što je još jedan od dokaza netrpeljivosti, nadmetanja i međusobne zavisti ovih dviju općina. Jedan od razloga odbijanja pomoći je i što je brat Mehmedagin, Jusufaga Rizvanagić, krivo izvješćivao Vicka Bolicu, kotorskog plemića, da se Turci spremaju na Split. Međutim, više sluha imali su gradski rektor F. Battaglia i vojni nadglednik Canal koji su obećali četu pješadije (oko 30 pješaka), nešto praha i pušanih zrna.

Rano ujutro, oko dva sata, Peraštani su prevezli pokućstvo na oba školja jer su vjerovali da će neprijatelj napasti

samo s kraja. Mještani, muškarci, spremni i sposobni za boj razdijelili su se u 9 kula, tj. čardaka (Matoševića, Zvečan, Viskovića, Tripa Krilova Mazarovića, Martinovića, Krstičevića ili Markovića, Zmajevića, Burovića i Mara Krilova, nekadašnje vlasništvo obitelji Čorko). Kriško Šilopi, zapovjednik mjesnih četa, razvio je na svojoj kući stijeg sv. Marka s općinskim grbom koji je vezivao vojvodu da u svakoj potrebi priskoči sa 30 naoružanih ljudi. Otada je potekao običaj da peraška mornarica na dan 15.V. prihvaća izjutra općinski barjak iz kapetanove kuće. Bitno je napomenuti da se u to vrijeme 30 peraških brodova našlo između Korčule i Molunta i nisu mogli zbog jakih vje-

trova stići na vrijeme u pomoć! Dakle, boj se bio između ogromne turske vojske (neki izvori kažu oko 5000 vojnika) i malobrojne peraške (svega nekoliko stotina).

Rano ujutro, već oko 3 sata, Turci udariše na Perast s krajeva, s kopna. S jedne strane od Glogovca, gdje je brdo divlje i strmo (strana put Luke), a s druge strane od Spile (strana od Penčića) uputili su se ka forteci Sv. Križa gdje je bila utvrda peraških vojnika i Mlečana. U krvavoj bici je Marko Tomašević uzeo od ubijenog turskog barjaktara glavni barjak, a Mehmedaga pogibe. Njega je Peraštani Tripo Burović pogodio iz puške pod narančom iznad Ferarine kuće. Zatim mu Krsto Kolović odrubi

glavu, a Burović mu uze mač. Sin Nikola Burović darovao je mač općini u znak odanosti. Ovog mača više nema, a puška se Mehmedagina čuvala u kući konta Viskovića.

Tako je bilo s kopna, a sa mora se udaru nitko nije nadao. Turci pod vodstvom ulcinjskog Mustaj Reisa napadnu prvo Lepetane u Verigama i zapale utvrđenje kod Gospe od Anđela. Velika vatra je izbila iz brodova, a kad se približiše Perastu udario je top iz čardaka Viskovića, jedini što ga je bilo, i otjera turske lađe. Zatim, je neprijatelj krenuo na školje Sv. Jurja i Gospe od Škrpjela gdje nastradaju zavjetni darovi i mirisno ruho, ali Gospinu sliku ne nadoše jer je u pravo vrijeme bila sklonjena u crkvi Sv. Križa u forteci (kaštelu). Po običaju, na prijenos Gospine slike, oružane lađe bi zaokružile Gospinu lađu od strane Veriga, kada se slika prenosi u Perast (posljednja nedjelja u travnju) i iz Perasta natrag na školj (29. lipnja na Petrovdan). U pomoć Perastu su se tada digli i Prčanjani i Dobročani, dobili su i nešto mletačke pomoći, ali već je bilo kasno jer su Turci bili poraženi i naročito sneveseljeni pogibijom svoga vođe. Branioci ma su pomogli i hajduci.

Po povratku na kopno, Peraštani su sa sobom nosili tri turske glave i tri barjaka. Jedan barjak su poklonili katorskom providuru Loredanu, koji je uspio doći i do drugog, a treći Peraštani zadržase za sebe.

Peraštani su svoj ogroman uspjeh pripisali zaštiti Blažene Djevice pa se općina zavjetovala da će svake godine iz zahvalnosti prema njoj, slaviti spomen na trijumf Njen i svoj, 15.V. svečanom ceremonijom. Kako Pavao Butorac svjedoči iz

PERAŠKE SVEČANOSTI: PERAŠKA ILI MALA GOSPA

spisa: "U ophodu će se nositi Gospina slika preko svega grada, praćena od Peraštana i drugih pripadnika peraškoga područja pod oružje. I sami su dječaci nosili oružje, prema svojoj dobi, i palili određene pozdrave u ophodu."

U čast pobjede malobrojnih Peraštana u boju protiv Turaka 15. svibnja 1654. godine, na zapadnom zidu crkve Sv. Nikole u Perastu stoji spomen ploča sa tekstom isklesanim na narodnom jeziku kojeg je dao isklesati nadbiskup Andrija Zmajević. A hrvatski ban, grof Petar Zrinjski, samo 20-ak dana poslije boja, čestitao je Peraštanima pobjedu nad Turcima obrativši se rije-

čima: Dođoh samo za to, da vidim slavni, sretni i plemeniti Perast!, i poklonio im mač Vuka Brankovića, u pjesmama ispjevanog kao Zmaj Ognjeni Vuk! Na pročelju mača urezan je staroslavenski natpis velikim ćiriličkim pismom (bosančicom) i glasi: „Sudi, Gospode, one, koji me obilaze, i pobij one, koji se bore sa mnom. Primi oružje i štit i ustani bijući“. Na začelju je latinski natpis: „memento mei domine“ (sjeti me se Gospode), a u trećem natpisu je obraćanje sv. Nikoli da bude uvijek na pomoć.

Ovaj događaj je imao odjeka i na našu (umjetničku) narodnu književnost, pa Ivan Trnski

pjeva za Peraštane: „...i ranjeni ljuto se bore, / Krvcom junačkom strapaju more“, a Ivan Krušala, opat peraški, između ostalog pjeva o otmici Burovićeve tri kćeri koje su kasnije Peraštani povratili, kao i o tome da se Gospa u boju prikazala u bijelom ruhu sijajući i na taj način dala mještanima podstrek, a Turcima utjerala strah u kosti. Gospin kult kod Peraštana, u Boki i prije toga jako snažan, dostiže vrhunac u apoteozi njenoj svetosti i čistoj ljepoti.

Ove godine, 14. V, kao i svake prethodne, Peraštanke su napravile prekrasan buket od najfinijih karanfila, bijelih prije svega, i ukrasile ga sa po ko-

jim ružinim pupoljkom. Buket se radi u jednoj od odabranih obitelji gdje se skupe žene ovog mjesta i svaka doprinese iskreno, sa ljubavlju, izradi. Buket je namijenjen Gospi, njejoj duhovnoj čistoti i želji da se na nas, obične smrtnike, smiluje, da nam pomogne u življenju, postavi nas na pravi put i oprosti nam pogreške koje pravimo. Zatim jedna od djevojčica obučenih u bijelo ponese buket u crkvu i položi ispod slike Peraške Gospe, koja je postavljena pod bogatim srebrnim zastorom velike umjetničke i materijalne cijene nasred crkve. Uvečer je misa.

Na dan 15.V održavaju se tri mise. Prije treće mise, Pera-

stom prođe Gradska glazba koja predvodi Bokeljsku mornaricu. Bokeljska mornarica nosi tri zastave: državnu, sv. Tripuna i općine peraške. Zatim se na pjaci Sv. Nikole uz svečani raport odigra Bokeško kolo.

U 17 sati održava se treća, velika, svečana misa. Uz pjesmu posvećenu Gospi „Zdravo kraljice“ vrši se procesija slike ulicama Perasta. Pred kraj procesije, četvorica muškaraca drže sliku kod ulaznih vrata crkve i narod prolazi ispod nje, dodirujući je i moleći za milost. (Ove godine vanjska procesija je izostala zbog radova na putu). Jedan od muškaraca, Peraštanin, dijeli cvijet iz Gospi-

nog buketa narodu za sreću. Ovaj cvijet se čuva tijekom čitavog života.

U spomen na pobjedu u ovom se kraju održava običaj gađanja kokota. Kokot simbolizira neprijatelja. Uz sudjelovanje Bokeljske mornarice natjecatelji gađaju kokota pričvršćenog na dasci koja se postavlja na površinu mora. Pobjednik natjecanja dobiva šugaman tj. ručnik s ispisanom godinom pobjede nad Turcima (1654) i godinom održavanja natjecanja. Ranije je morao platiti 65 litara vina, kojim je častio mornare i svečanu povorku što ga je pratila ulicama grada, a danas vino časti Mjesna zajednica Perast.

Boka, puno hvaljena, malo pažena, naročito danas, živi od prošlosti, tradicije i naslijeđenog duha. Žitelji sve manje imaju sluha za svoju povijest i nasljeđe. Računajući da će i sljedeće godine biti ista proslava, mnogi su ostali kod kuće umjesto da isprate ovu zavjetom nam ostavljenu svečanost. Nekada iluminacije i veselje uz igru, danas jedva da se i sjetimo tko smo.

Ove godine, poslije kola Bokeljske mornarice pala je kiša - kao da je Gospa zaplakala za prošlošću vidjevši samo nas nekoliko potomaka koji je iskreno slavimo...

102 fm

**SKALA
RADIO
Kotor**

**Nezavisni radio, Stari grad,
Trg od oružja, 85330 Kotor**

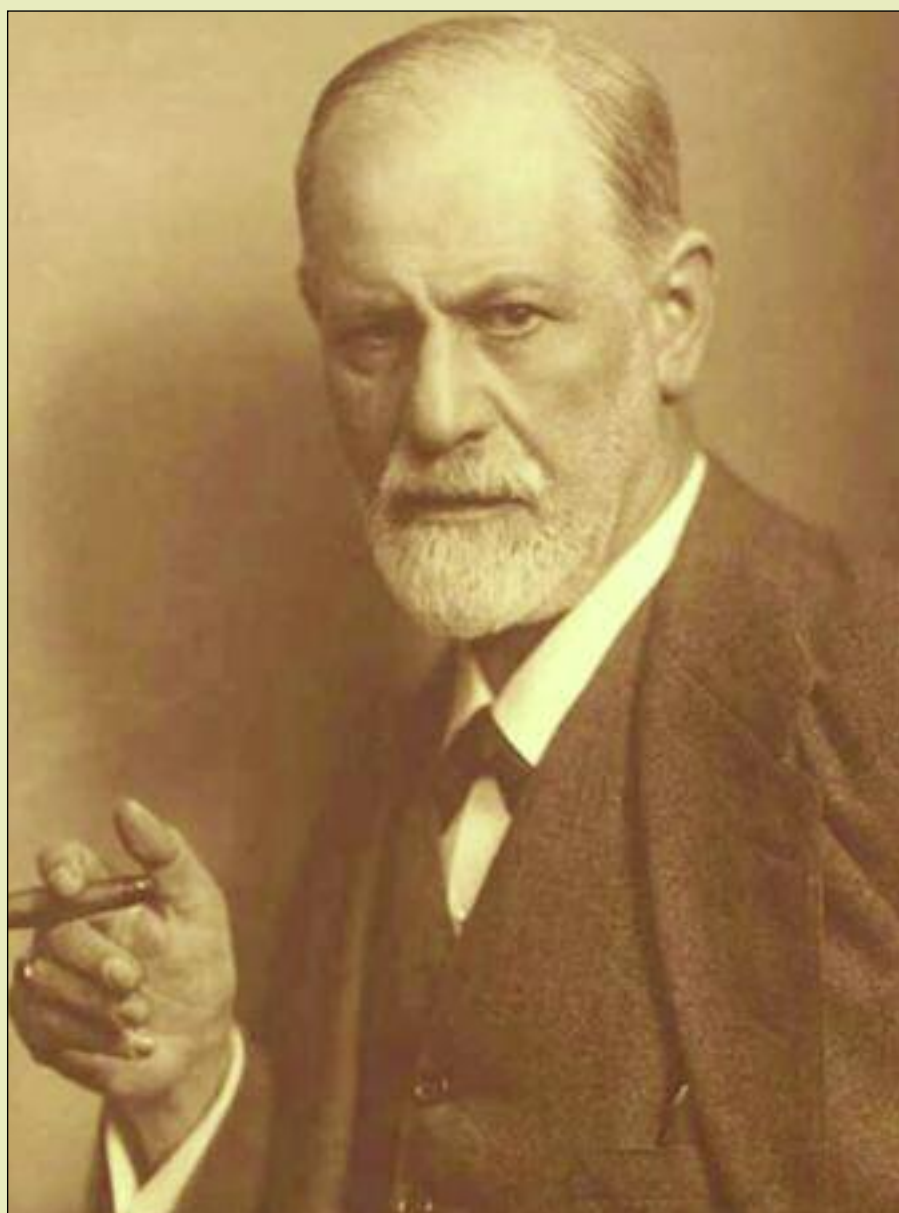
99.0 MHz 95.3 MHz

RADIO KOTOR

www.radiokotor.com

*PUTOVANJE UTEMELJITELJA
PSIHOANALIZE DALMACIJOM I BOKOM*

Kotorski san Sigmunda Freuda

U snu bradati čovjek opoziva kupovinu koju je obavila Freudova supruga Martha u Dalmaciji, za vrijeme posjeta Splitu. San je Freuda podsjetio na osobni neuspjeh u zaključivanju posla u Kotoru, kada nije uspio kupiti predmet koji je želio

Piše:
Željko BRGULJAN

Sigmund Freud, austrijski neurolog i utemeljitelj psihoanalize rođen je 6. svibnja 1856. u Freiburgu u Moraviji (danas Pribor u Češkoj) kao Sigismund Schomo Freud. Kao četverogodišnjak seli se s roditeljima u Beč. Vrlo rano je privukao pažnju na se-

Luka Kotorska — Cattaro Hafen

be kao izrazito bistro dijete, pa je u mogućnostima školovanja bio privilegirani u odnosu na braću i sestre. Naučio je govoriti francuski, engleski, talijanski i španjolski, te se posvetio proučavanju djela poznatih pisaca i filozofa, posebice djela Nietzschea, Hegela i Kanta. Od najranijeg djetinjstva maštao je da postane general ili ministar, no kao Židov u Beču mogao je birati samo između medicine i prava. Odlučio se za medicinu i započeo studij 1873. u Beču. Na sveučilištu upoznaje **Martinu Bernays** s kojom kasnije (1886) zasniva brak. Godine 1877. mijenja svoje ime u Sigmund Freud. O njegovoj mladosti malo se zna, jer je u dva navrata uništavao spise. Nakon završetka školovanja zapošljava se u Institutu za cerebralnu anatomiju gdje se bavi istraživanjem mozga. Radi studiju o kokainu, 1884. otkriva njegovo analgetsko svojstvo i

iskušava ga na sebi (tada još nije bila poznata ovisnost o drogama). Sljedeće godine boravi u Parizu gdje radi sa znamenitim neurologom Jeanom Charcotom na istraživanju uzroka i terapiji histerije putem hipnoze. Vraća se u Beč 1886. gdje otvara privatnu praksu, te se posvećuje oboljelima od histerije koje liječi elektroterapijom. Odustavši od primjene hipnoze uvodi metode slobodnih asocijacija i analize snova. Njegove teorije i tretmani pacijenata bili su kontroverzni do te mjere da su ga mnogi smatrali luđakom. Bez obzira na sva osporavanja, koja traju i do danas, i na činjenicu da su njegove teorije često "posrtale" u praksi, sljedbenici ga smatraju velikim znanstvenikom na polju medicine koji je otkrio važne istine o ljudskoj psihologiji. Na području psihijatrije Freud je filozofski vizionar koji je preoblikovao sliku ljudske prirode i

pomogao nam suprotstaviti se tabuima. Neposredno prije njegova putovanja u Dalmaciju i Boku, a koje je predmet našeg posebnog zanimanja, Freud je u listopadu 1897. proučavajući uzroke histerije ustanovio Edipov kompleks. U godinama koje slijede objavio je značajne tekstove i knjige. Od 1912. bavi se pitanjem oca i pojmovima nagona života (eros) i nagona smrti (thanatos). Potom predlaže novi model društvenog sklopa u kojemu se pojavljuje ego, id i superego. Njegovim najvećim otkrićem smatra se činjenica da se kokain može koristiti u liječenju mnogih bolesti. Pred početak drugog svjetskog rata nacisti u Berlinu javno spaljuju Freudove knjige, a nakon okupacije Austrije 1938. Freud napušta zemlju i seli u Englesku gdje se do smrti, 23. rujna 1938, i sam teško bolestan, posvećuje liječenju svojih pacijenata.

U knjizi Christfried Tögel Berggase – Pompeji und zurück. Sigmund Freuds Reisen in die Vergangenheit (Tübingen, 1989) nalazimo da je Sigmund Freud u rujnu 1898. krenuo na putovanje po Dalmaciji. Navodi se da je za vrijeme ljetnog odmora krenuo iz lijepog Dubrovnika kolima u susjedni grad u Hercegovini (zsigurno se misli na Kotor). Tijekom puta razgovarao je s pratocem o karakteru tamošnjih stanovnika. No, prethodno se Freud o osobinama lokalnog stanovništva bio informirao kod jednog kolege koji je dulje vremena kao liječnik boravio na ovim područjima. O ovom, nama interesantnom, Freudovom putovanju saznajemo više iz knjige Laurence Simmons Freud's Italian Journey (Amsterdam, 2006). U knjizi se navodi da Freud nakon posjeta Miramareu, Veneciji, Goriciji, Akvileji i nekim drugim talijanskim gradovima, u kolovozu 1898. nastavlja putovanje za Split, Dubrovnik i Boku kotorsku. Zatim, u rujnu, putuje natrag u Italiju obilazeći gradove po Lombardiji: Milano, Bresciu, Bergamo, Monzu i Paviju. Ma da u knjizi ima nekih nelogičnosti oko itinerera i vremenskih termina, možemo sa sigurnošću prihvatiti da 31. kolovoza Freud sa suprugom

Marthom odlazi na Jadransku obalu, u Dalmaciju. Kako je Martha dobila želučane probleme u Dubrovniku, Freud putuje u Kotor sam. Ovaj izlet bio je predmetom Freudove analize, zbog njegova zaboravljanja imena slikara Signorellija, s čijim se freskama upoznao kada je prethodne godine posjetio Orvieto. Kako se navodi u citiranoj knjizi, putujući preko Hercegovine za Kotor razgovarao je sa svojim suputnikom o putovanju po Italiji. Zapitao je sugovornika je li ikada bio u Orvietu i vidio freske koje je naslikao...? Nije se mogao sjetiti imena autora freski. Nakon povratka u Beč Freud je odmah napisao i krajem rujna objavio znanstveni referat The Psychical Mechanism of Forgetfulness u kojemu analizira epizodu s putovanja prema Kotoru kroz razloge nemogućnosti prisjećanja Signorellijeva imena.

Drugi spomen Kotora u Freudovim djelima, koji nam potvrđuje njegov boravak u Kotoru, je zanimljiv san koji je usnuo u našem gradu, koji spominje u svom djelu Tumačenje snova (Die Traumbedeutung, The interpretation of dreams) objavljenom 1900, a koje se temelji na analizi njegovih vlastitih snova. O kakvom se snu radi saznajemo detaljnije iz knjige Lesley Chamberlain The secret

artist, a close reading of Sigmund Freud (New York, 2001). U snu bradati čovjek opoziva kupovinu koju je obavila Freudova supruga Martha u Dalmaciji, tj. za vrijeme prethodnog posjeta Splitu. San je Freuda podsjetio na osobni neuspjeh u zaključivanju posla u Kotoru, kada nije uspio kupiti predmet koji je želio.

Gdje je Sigmund Freud noćio za vrijeme boravka u Kotoru nije nam poznato, ali je neosporno da je poput Ericha Remarka, Thomasa Manna, Ernesta Hemingwaya i drugih svjetski znamenitih pisaca posjećujući Kotor boravio u gradskoj kavani Dojmi, koja je bila ugodno stjecište putnika. Pitam se ako je Njemačka mogla podići iz pepela palače, katedrale i čitave kvartove svojih gradova porušenih savezničkim bombardiranjem koncem II svjetskog rata zašto jedan Kotor ne bi mogao ponovno podići i na osnovu starih fotografija rekonstruirati kavanu Dojmi? Ispijati piće i razgledavati natpise s imenima i fotografije nekadašnjih slavni posjetitelja stare kavane bila bi prvorazredna turistička atrakcija. Tada bi svakom novom putniku kroz Boku bilo poznato da je slavni psihoanalitičar Sigmund Freud usnuo barem jedan san i u našem Kotoru.

**IZ KOTORSKOG ARHIVA:
ODLIČJA I POHVALE DOBROTSKIM POMORCIMA**

Medalja Tomić

Od Legije časti Luja XVIII. do odličja pape Pavla VI.

Najvećim dijelom su odličja ili pohvale dobili za postignute uspjehe u borbi s piratima, zatim za učešće u morejskom ratu prilikom oslobođenja Herceg Novoga 1687. od Turaka i u pokušaju oslobađanja Bara i Ulcinja od Turaka 1717. i 1718. godine

Pišu:
Joško KATELAN
Borivoj JOVANOVIĆ

Zahvaljujući sačuvanim terminacijama (odlukama) mletačkih providura - venecijanski period od kraja XVII. st. i Godišnjaka Pomorske vlade u Trstu (Annuario Marittimo) koji je izlazio od 1851. god. do Prvoga svjetskoga rata za austrijski period, imamo sačuvanu dokumentaciju o objavljenim odličjima i pohvalama dobrotskih pomoraca i o njihovim istak-

nutim djelima za koje su i dobili odličja ili pohvale.

Najvećim dijelom su ova odličja ili pohvale dobili za postignute uspjehe u borbi s piratima, zatim za učešće u morejskom ratu prilikom oslobođenja Herceg Novoga 1687. od Turaka i u pokušaju oslobađanja Bara i Ulcinja od Turaka 1717. i 1718. god. kada su Dobročani učestvovali sa većim brojem brodova i pomoraca u sastavu mletačke mornarice. I na kraju, za uobičajeno spašavanje utopljenika, brodova i tereta na moru gdje se ukazala potre-

ba, pa kronološki objavljujemo redom:

Dobročani su uzeli učešća u morejskom ratu (1684—1699) prilikom oslobođenja Herceg Novoga 1687. god. od **T u r a k a**. Tako je gen. prov. Jerolim Korner 20. X. 1688. god. izdao potvrdu **Matu Nikovom Radimiru** o hrabrom držanju prilikom opsade Herceg Novoga sa svojih 30 levenata. Isto tako van. prov. Nikolo Erico pohvaljuje imenovana Radimira 22. XI. 1692. god. što je o svom trošku opremio 20 levenata i hrabro se borio prilikom osvajanja Gackog, Trebinja i Klobuka u Hercegovini i na kraju gen. prov. Daniel Dolfin pohvaljuje Radimira 28. X. 1696. god. za uspješno osvajanje Klobuka i za neustrašivo suprotstavljanje turskim pašama koji su napali tvrđavu Čitluk.

Kap. **Mato Petrov Ivanović** za svoje junačke podvige protiv pirata dobio je kavalirstvo sv. Marka i zlatnu kolajnu koja je težila 300 cekina početkom XVIII st.

Gen. prov. za Dalmaciju i Albaniju terminacijom od 20. I. 1716. god. pohvaljuje Dobrotsku općinu prilikom zauzimanja Carina i Popova i u drugim prilikama u točnom izvršavanju zadataka.

Terminacijom van. prov. Sebastiana Vendramina od 5. III. 1717. god. pohvaljuje se Dobrotska općina za učešće u osvajanju Carina i Popova kao i za pruženu pomoć od strane njenih brodova “di cui sono abbondantemente provisti”(sa kojima su obilno snabdjeveni).

Terminacijom gen. prov. Alojzija Moćeniga III. od 2. XI. 1717. god. ističe se masovno učešće Dobročana sa svojim brodovima u pokušaju oslobođanja Bara 1717. god. i hrabrog držanje čete Dobročana pod zapovjedništvom

zastavnika **Mata Vickova Kamenarovića** u borbi sa albanskim pašom pri čemu su poginuli **Božo Tripov Kamenarović** i **Marko Nikov Matović**, a bilo je mnogo “teških ranjenika.”

Terminacijom istog providura od 22. VIII. 1718. pohvaljuje se četa Dobročana od 66 ljudi za uspješno učestvovanje u pokušaju oslobođenja Ulcinja u srpnju 1718. god. pod zapovjedništvom kap. **Toma Radimira** i zastavnika **Mata Vickova Kamenarovića**.

Posebnu pohvalnicu od istog providura dobio je 26. VIII. 1718. patrun **Stjepan Durov pok. Rafaela** (Radimir ili Ivanović) u istoj akciji oko oslobođanja Ulcinja.

Posebnu pohvalnicu dobili su 20. XII. 1719. god. braća **Mato** i **Luka Petrović** i **Ivanović** što su se, boreći se pod Barom, 1717. sa svojom tartanom “Santissimo Crocefisso e Madonna del Rosario” iskrcali i priključili četi Dobročana i pokazali izuzetnu hrabrost.

Van. prov. Marin da Molin izdao je pohvalnicu Dobrotskoj općini 20. VI. 1719. u kojoj ističe hrabrost Dobročana prilikom pokušaja osvajanja Bara i Ulcinja. Naglašava da su Dobročani formirali četvu od 85 ljudi pod svojim barjakom i da su se prvi iskrcali u sukobu oko Bara, a da su se posljednji povukli na brodove kod Ulcinja.

Van. prov. Marko Flandini 9. IX. 1721. ističe spremnost Dobrotske općine pod upravom kap. **Dura Kamenarovića**, da je sa svojim brodovima u proteklo vrijeme prebacivala municiju, vojnu opremu i drugi materijal do Venecije.

Van. prov. Daniel Renier 10. X. 1723. god. ističe spremnost Dobrotske općine o stavljanju na raspolaganje ljudstva koje je pratilo više

puta nadintendanta Jerolima Buću do Skadra i Podgorice radi pregovora sa albanskim pašom.

Van. prov. Vincenco Lorendan 26. X. 1725. god. naglašava da je Dobrotska općina predvođena kap. **Markom Kosovićem** “per tutto il corso della nostra Reggenza” (kroz čitavo vrijeme našeg upravljanja) na moru i kopnu sa ljudstvom i brodovima izvršavala sa točnošću i poslušnošću brojna naređenja.

Van. prov. Gabriel Boldù 12. X. 1727. god. pohvaljuje Dobrotsku općinu pod upravom kap. **Dura Vickova Ilića** što je u svim prilikama za vrijeme uprave spomenutog providura stavljala na raspolaganje ljudstvo i brodovlje izvršavajući točno postavljene zadatke.

Van. prov. Vincenco Lorendan 26. VII. 1730. god. ističe Dobrotsku općinu pod upravom kap. **Toma Radimira** koji je sa svojim ljudstvom i brodovima prebacivao milici-

Mala spomen medalja braće Ivanovic 1756.

ju, vojsku i vojnu opremu do Venecije u prošlim vremenima.

Van. prov. Pietro Anđelo Manjo 22. V. 1733. god. pohvaljuje Dobrotsku općinu pod upravom kap. **Đura Kamenarovića** što je kroz čitavo vrijeme providurove uprave sa primjernom točnošću sa ljudstvom i brodovima prebacivala miliciju u Split, a beškot u Budvu i Herceg Novi.

Van. prov. Vincenco Dona 26. VII. 1736. god. ističe pohvalno držanje Dobrotske općine pod upravom kap. Đura Ivanovića u pružanju pomoći sa svojim brodovima i ljudstvom u prenašanju beškota za vrijeme oskudice.

Van. prov. Marko Antonio Trevizan 17. VII. 1739. god. ističe pohvalno držanje Dobrotske općine oko smirivanja zavađenih stanovnika Dobrote (reon Ilijaševići) sa Crnogorcima i što je otklonila žalosne posljedice koje su mogle proizaći.

Van. kotorski prov. Marko

Kverini izdao je terminaciju patruu **Niku Tripovom Dabinoviću** 1.V 1742. god. kojom pohvaljuje hrabrost imenovanog patrua prilikom napada ulcinjskih pirata na njegov brod 11. XII. 1741. god. kod Bara dok je prevezio duhan iz Albanije za Veneciju kojom prilikom je usmratio 11 napadača, ostale ranio od ukupno 30 pirata, dok su dvojica njegovih mornara bila ranjena.

Pohvalnica van. prov. Vincenca Griti-a braći **Radimir (Grguru, Krstu, Petru i Pavlu)** pok. Mata, izdata 20. V. 1747. god. što su na svoj trošak prenosili svojim brodovima municiju i ostalo i što je kap. **Grgur Radimir** posredovao oko smirivanja razdora među stanovnicima.

Kap. **Marko Lukin Ivanović** odlikovan je od dužda Petra Grimanija viteštvom sv. Marka za pobjedu nad piratima kod Patrasa 1751. god.

Pohvalnica kap. Zaliva Marka Flandini-a izdata 1752.

god. za besplatnu pratnju brodova u Boki.

Kap. **Luka Petrov Ivanović** za zasluge u borbi protiv pirata odlikovan je 1753. god. naslovom "konte" sa svoja tri sina **Markom, Jozom i Jakobom** od dužda Francéska Loredana. **Luka** je dobio veliku zlatnu medalju od 80 cekina težine na zlatnom lancu. Njegova dva brata **Mato i Rafael** zlatnu medalju od 40 cekina svaki.

Andrea Marini, prov. Zantea pohvaljuje 20. VI. 1754. god. kap. **Petra Matova Radimira** što je oslobodio malu tartanu iz ruku pirata u blizini Zante-a.

Zan Antonio Moro, van. prov. Kotora pohvaljuje 20. VI. 1755. god. istu obitelj Radimir, ističući kap. Grgura kao mirotvorca između stanovnika Dobrote i Crne Gore.

Kap. **Jozo Lukin Ivanović** dobio je kavalijerat sv. Marka od dužda Francéska Loredana za pobjedu nad Hadzi-Ibrahimom 1756. god. u pirejskoj luci. Svi članovi posade na tartani Ivanovića, učesnici bitke, dobili su po jednu zlatnu medalju od 6 cekina.

Đustan Boldù, van. prov. Kotora, pohvaljuje 27. I. 1757. god. obitelj **Grgura Radimira** što je besplatno stavila na raspoloženje svoje brodove ističući kap. **Grgura** u smirivanju između stanovnika Dobrote i Crnogoraca gdje je bilo ubojstava i represalija prema našim građanima.

Kap. **Božo Antonov Radimir** dobio je od mletačkog dužda kavalijerat sv. Marka za svojevrsni podvig nad piratima kada je kod Krfa odbio napad dva piratska broda 1758. god.

Francésko Diedo gen. prov. Dalmacije i Albanije 22. VII. 1759. god. i Daniel Renijer, van. prov. Kotora, 3. XI. 1759. god. pohvaljuju obitelj **Radimir** ističući kap. **Grgura**

u smirivanju stanovništva.

Petar Anđelo Manjo, van. prov. Kotora, pohvaljuje 12. III. 1762. god. pomenutu obitelj Radimir ističući kap. **Gr-gura** u smirivanju između Dobročana i Crnogoraca.

Frančesko Grimani, gen. prov. pohvaljuje 20.VII. 1762.god. spomenutu obitelj **Radimir**, koja je sa svojim brodovima učestvovala sa našim galijama u ratnim operacijama.

Pietro Emo, van. prov. 22. VII. 1766. god. ističe spremnost Dobrotske općine pod upravom kap. **Pava Đurova Kamenarovića** i zamjenika njegovog nećaka kap. **Joza Nikova Kamenarovića** što su stavili na raspolaganje brodove i osoblje za prevažanje milicije u Boki i Albaniji i za smirivanje na ovoj granici između Crnogoraca i Dobročana.

Kap. **Vicko Tripov Tripković**, načelnik Dobrotske općine, pohvaljen je njegov rad terminacijom gen. prov. od 21. XI. 1769. god. i drugom terminacijom van. prov. u Kotoru Paska Cigonje 1. X. 1769. god.

Za vrijeme francuske okupacije (1807-1814) snabdijevanje stanovništva sa solju u Boki bilo je skopčano sa velikim teškoćama. Francuska uprava je tražila zajam kod Peraške, Dobrotske i Prčanske općine, a ove su se obratile pom. kapetanima na svom terenu. Kap. **Anton Božov Radimir**, jedan od najjačih pom. privrednika u doba Napoleona, pozajmio je 200 zlatnih cekina. Pored toga dobrovoljno je ponudio generalu Marmontu da će dati zajam franc. upravi koliko je potrebno za nabavku soli, pa je u tom smislu sklopio ugovor sa vladinim delegatom Paulući u Kotoru 15. VI. 1808. god. obavezujući se da će za tri godine pozajmljivati

novac. Pored ovoga dao je franc. upravi soli u vrijednosti od 25.585 franaka, što je vrhovnog zapovjednika Dubrovnika i Boke generala A. Marmonta navelo da objavi svim stanovnicima Boke i Dubrovačke pokrajine da je kap. **Anton Božov Radimir** iz Dobrote "benemerito della Patria ed uno dei sudditi piu interessati del Nostro Grande Monarca (mnogozaslužan za Domovinu i jedan od najinteresantnijih podanika Našega Velikoga Vladara).

Kap. **Krsto Radov Radimir** bio je napadnut u Korčulanskom kanalu 22. V. 1812. god. od engleskih brodova braneci konvoj francuskih brodova. Od 11 ljudi na svom brodu izgubio je desetoricu, što mrtvih što ranjenih, a i sam je bio ranjen, ali je uspio obraniti francuski konvoj. Zato je dobio od francuskog kralja Luja XVIII. 1817. god. najveće francusko odličje - Legiju časti.

Kap. **Ilija Krstov Marović**, zapovijedajući austrijskim brigantinom "Mercurio" spasio je u grčkom arhipelagu posadu od 13 ljudi nastradalog engleskog jedrenjaka 1835. god. i zato je bio odlikovan od austrijskog cara Ferdinanda I sa zlatnom medaljom, dok su članovi posade dobili po 25 forinti nagrade.

Kap. **Tomo Krstov Dabčević** je 1848. god. sam sa dvije žene odbio napad noću na njegovu kuću u Dobroti od strane veće grupe naoružanih Crnogoraca i natjerao ih u bijeg, pa je bio odlikovan austrijskom zlatnom medaljom sa vrpcom.

Kap. **Filip Tripov Radimir** je za vrijeme krimskoga rata 1854. god. ukrcao i spasio oko 200 osoba na Crnom moru i prevezao ih do Kerča na Krimu. Za ovaj podvig bio je odlikovan od strane ruske komande sa zlatnom medaljom

sa natpisom "za usrdnost" na Vladimirovoj lenti s tim da se nosi o vratu. Uz medalju dobio je i diplomu (gramotu).

Kap. **Marko Andrijin Andrić** dobio je pismo puno zahvalnosti od osiguravajućih društava iz Napulja što je uspio prebaciti veći teret žitarica po strašnom nevremenu iz rumunjske luke Galac do Napulja, 1859. god.

Kap. **Andrija Markov Radimir**, zapovijedajući barkom "Fiume" kasnije "Dar" spasio je četiri mornara od sigurne smrti 1865. god, blizu turske obale i kao priznanje dobio je počasnu srebrnu medalju sa vrpcom.

Filip Matov Dabinović, kormilar istakao se u pomorskoj bitki kod otoka Visa 1866. god. na austrijskoj strani i dobio od Austrije srebrni krst za zasluge.

Medalja Ilije Marovića 1836.

Kap. **Tomo Vidov Marović**, načelnik Dobrovske općine od 1878-1882. god. za požrtvo-vani rad odlikovan je zlatnim krstom za zasluge.

Kap. **Luka Ivanov Dabčević** je u ratu 1877-78. god. prevo-zio hranu i municiju za rusku i crnogorsku vojsku, pa je dobio rusku zlatnu medalju i orden sv. Stanislava i bio je imenovan 1887. god. poča-snim građaninom grada Petrograda. Ova počast je bila proširena na sve članove nje-gove obitelji. Od Crne Gore za zasluge u spomenutom ratu bio je odlikovan ordenom Danela I.

Kap. **Filip Vidov Radoni-čić**, zapovijedajući austrij-skim parobrodom "Vorwärts" zapao je u veliku oluju u vo-dama Kine 1887. god. tako da je pukla osovina propelera, pa je brod bio otegljen do Sin-

gapura. On je bio pohvaljen pismom od Pom. vlade u Trstu što je mnogo uradio na spašavanju broda, posade i putnika.

Kap. **Anton Krstov Radi-mir** nagrađen je zlatnim sa-tom od cara Njemačke i Pru-sije za spašavanje posade nje-mačkog barka na putu iz Buenos Airesa za Dankerk 2. I. 1888. god. dok su članovi posade dobili po 200 maraka nagrade.

Kap. **Marko Tripov Dabče-vić** - komodor je kao zapo-vjednik austrijskog parobro-da 1901. god. uspio spasiti od doživotne robije mladotur-skog pukovnika Haki Beja, zatvorenog na Rodosu. Pu-tem jednog sanduka tajno noću prebacio ga je na brod uz pomoć jednog mladića ko-ji je organizirao bijeg iz tam-nice. Poslije pobjede mlado-

turske revolucije kap. Dabče-vić je bio odlikovan ordenom Osmanlije III. stupnja, a od moćnog mladoturskog drža-vnika Haki Beja dobio je na poklon alegorijsku sliku izra-đenu na svili na kojoj je izve-zen lik Haki Beja i kovčeg u kojemu je bio sakriven. Ova se slika čuva u Pomorskom muzeju-Kotor.

Kap. **Gracija Markov Koso-vić** je kao časnik na austrij-skom parobrodu "Trieste" 1910. god. doživio na putu iz Adena za Bombaj pucanje osovine propelera i u isto vri-jeme brod je bila zahvatila velika monsunaska oluja. Po-slije 16 dana borbe sa olu-jom, posadu i putnike, ukup-no 181 osobu, spasio je en-gleski brod, a kap. Gracija je za izuzetno zalaganje u spa-šavanju broda i putnika bio odlikovan austrijskim zlat-nim križem sa krunom 1911. god.

Kap. **Ivan Tripov Tomić**, zapovijedajući parobrodom bivše Zetske plovidbe-Kotor 1939. god. spašavajući jednu nakrcanu maonu po olujnom vremenu na južnom Jadra-nu, bio je odlikovan Jugosla-venskom krunom IV. reda sa diplomom.

Kap. **Diego Eduardov Dabi-nović (Kokot)** rođ. 1913. god. kao II. oficir u talijan-skoj ratnoj mornarici, za vri-jeme II. svjetskog rata dobio je dvije brončane medalje i to jednu za vojničku hrabrost u ratnim operacijama libijskih voda, a drugu za spašavanje broda u oluji u ratnim okol-nostima. Pored ovog dobio je tri ratna Križa za vojničku hrabrost, služeći na torpiljar-kama "Cosenz" i "Pegaso".

Kap. **Đuro (Đurko) Vijekov Radimir** dobio je od pape Pavla VI. odličje Viteškog Re-da Svetoga Grgura Velikoga 17. travnja 1969. god. za sve-strano angažiranje i doprinos u crkvenom životu Kotorske

Kapetanice

Dobrota, hiljadu sedamsto i ... neka godina

Piše:

Vlasta MANDIĆ

AGNEZA: Drage, odmah mi pozovi sve iz kužine neka dođu u mali saloto na i pian.

Drage: Odmah će Vam biti udovoljeno.

AGNEZA: Moramo stisnuti kaiš. E đe smo ono stale... Kako Vam kažem previše je toga. Sva-ko malo se slave krsna imena, vjeridbe pa svadbe. Svi se utrkuju ko će bolje i bogatije da se okiti zlatom, i ko može i ko ne može. Ma sve mi nešto govori da će doći grdna vremena. Što ti misliš Lucija?

Lucija: Mislim da se plašiš bez razloga. Naša Dobrota je veća i moćnija, više nego ikada. Sinoć je navratio kod nas, na bičerin, kapetan Radimir i čula sam ugodne razgovore. Dobrota cvate u svakom pogledu, za nama su siromaška vremena. U svoje knjige je zapisao da naša Dobrota ima 240 obitelji, 205 kuća i preko 1600 stanovnika. I to nije sve, ima 45 jedrenjaka, 42 kapetana i marinskih oficira.

Jane: Moj Luka je na njegovu brigantinu ukrcao kaštradine, njeđuškoga sira, lojanica, ulja, duhana, suhих smokava i sama ne znam što još i sve je partilo za Veneciju. Kada se vrati bit će svile, zlatnog i srebrnog brokata...

AGNEZA: Ja se isto bojim. Onomad na svadbi kod kapetana Kamenarovića, jeste li samo vidjele: stari svat, barjaktar, vojvoda, ona stimadurica, primali su od svih javne počasti, najčasnija mjesta za stolom, prije od najveće gospode. Kako su se samo še-

purili bogatim odijelom i nakitom. Ispada da su svi Dobročani jednaki i svi da su gospoda.

Lucija: Jes, jes, doveli su i zlatara sa pomoćnikom da im rade doma, sve po njihovom štampu iz Venecije, kao što je učinjela kapetanica Marćela. Čula sam, sve za 30 fiorina.

Jane: Oladit će nam se čaj, ostavimo se priče.

AGNEZA: Oćete li po jedan splitski maraskino, marsalu ili persiko.

Lucija: Ja bih rađe popila jedan rožulin sa galetinom, takav je običaj u svaki štimani dobrot-ski saloto. Draga Agneza, što ti je lijepa ova gvantijera, sigurno ti je kapetan Ivo donio sa Malte. I ja imam sličnu.

AGNEZA: Jes moja Lucija jes, a ja sam rekamala ovu dobrotsku ćipku. Kod ćipkarice Mile sam narućila novi milje za kantunal i za komo. Narućila sam joj da mi izveze ukrasne maramice, noćnu košulju i maramu za glavu i to sve u stilu „ćipka na batiće“.

Lucija: Do nje ti je teško doći. Sve što uradi otkupljuju i nose preko mora. Poznate su njene ćipke i u Veneciju.

Jane: Drage moje, ja sam narućila novu nošnju. Sve novo, komplet i to petarulić, župet, kamizolu, traversu, pojas, bjećve, rukavice, lumbrelu i tobolac sa mojim inicijalima. Moj Luka će učinjet dobro putovanje i neće mi ga biti teško privoljeti da otvori ćesu. Za pravo reć mi, kapetanice i meritamo.

AGNEZA: Podignimo bićerine. U zdravlje i milost božju za sve naše na moru, živjeli. Još mi ne-

ma kuvarica, a sutra se sprema svećana večera. Dolazi nam u goste admiral Bokeljske mornarice Ivan Zifra sa pratnjom. Moj Ivo je pošao do Bara da donese ulja i do Bijeleske po vino.

Mare: Sve mućim i pensam oću li Vam pripovjedat što sam vidjela juće na večernju misu u sv. Matije.

AGNEZA: Što to mila moja Mare, kaži nam. Danas je dan kada se nalazimo u saloto za ćut novitade. Znaš da ja od Iva ne mogu izlaziti, njemu to nije milo, pa sam po ćijeli dan u palac. Što ću kad je ćeloz!

Mare: Sve što ste rekli maloprije u pravu ste. I meni se ćini da će nas stići božja pokora. Sinoć je u crkvu došao Marko, sin Antuna Klačevića. Vratio se sa jedrenjaka, skinuo je nošnju i prezen-tao se u odijelu po talijanskoj modi.

Jane: Nije ti to nikakva novitad. Ja sam ćula da naši mladići kada su preko mora, u stranijerske zemlje skidaju dobrotsku nošnju i oblaće se po talijanskoj modi. Kada se vrate doma, u Dobrotu oblaće nošnju jer uz nju moraju nositi oružje, kako je dućnost i običaj.

Lucija: Jes, jes, onomad sam sreła na Oparen brijeg Tonka Andrića, obućen u građansko odijelo, a za pas mu stoji kubura. Iza škura su mu se svi smijali. Neće to na dobro izać.

Jane: A što neće na dobro izać? Otac mu, kapetan Špiro, navega na bogata tržićta turske teritorije, glava mu je stalno u vreći ali prihodi su veliki, broje se na desetine hiljada dukata, pa mu mo-

že cijela familija živjeti na visokoj nozi. Perfin, grade novi kameni palac u Ljutu sa dva velika balkona, a unutra na prvi sprat imat će „quattro stanze ed un salon“ kako i priliči dobrotskoj gospodi. Čula sam da su potrošili 3000 fiorina za ograditi taj palac.

AGNEZA: Kada se samo sjetim mojega Iva. Prvi put kada smo se vidjeli i obećali jedno drugome, došao je obučen u našu nošnju. Košulja bijela kao njegovi biserni zubi, sa čipkom i merlima. Preko nje crvena ječerma ukrašena zlatnim gajtanima i kitama. Korset sa dugim rukavima optočen srebrnim pucima, prebacio je preko svojih širokih ramena. Ma ke statura, ah, ah! Crne široke gaće od porheta sa ljubičastim dokoljenicama, ječerma, česa, tobolac, a preko gondoleta su mu se sijale nakićene velurne gete. Brkovi i perčin kako dolikuje muškome, ma ke prezenca od čovjeka!

Mare: Kakva se buka to čuje, ko to viče.

Drage: Sinjora, molim Vas izađite u portik, imam Vam nešto reći... ps...ps... Desila se nevolja u kužinu. Krstinja je slomila demizanu punu maslinovog ulja.

AGNEZA: Za ime dragoga Boga, sve, samo ulje ne. Za sedam godina će nas pratiti nesreća. Teško nama. A, kako ću to reći Ivu kada se vrati.

Drage: Ako ćete mene poslušati ne morate mu ništa ni reći. Ulje se prosulo preko kamenih ploča, sve smo pokupile i kroz pašabrod procijedile. Dosta smo ulja akuzale, neće ni primijetiti. Nemojte ni gospođama u saloto ništa reći.

AGNEZA: Što bi ja bez tebe moja Drage. Dobro, dobro neka ostane među nama. Nego jesu li pospremle kužinu. Bajule od brašna je trebalo prebrat, da nema mušice, kace, vedra, čabrove sve dobro izfregat i napuniti vodom, bronzine i pentolone oprat, garbun i kamasatre jesu li postavile na komin, pošada od srebra, kandalijer sve treba da se sija, stolnjaci, tavajuli...

Drage: Sinjora, nemojte o tome Vi lomiti glavu, sve će biti kako merita u palac slavnoga i štima-

noga kapetana Iva.

Agneza: Prava si družbenica Katice moja. Ruke ti se pozlatile.

Jane: Što se to desilo?

Agneza: Ma baš ništa vrijedno za abadat. One dvije male služavke, koje sam primila ima mjesec dana, iz Crne Gore, su se nešto posvađale.

Lucija: Nikad ne znaš koga primaš u kuću i što te sve može strefiti.

Jane: Lijepo bi bilo da se mi ostavimo prijašnjih, muških razgovora, naše glave ne mogu to sve ni razumijet. Agneza, što ćete pripremiti za večeru za admirala Zifru i njegovu pratnju?

AGNEZA: Dobila sam nove ričete od kontešine Ivanović. Vratila se iz Venecije i kao uvijek puna je novitadi svake vrste. Poklonila mi je kolajnu i bračolet po zadnjoj modi, od srebra pozlaćen sa safirima. Što mi je još važnije donijela je ričetu za Pastičo. Toliko sam se naslušala o toj ričeti. Kažu da su je Židovi, španski Salfardi donijeli u Veneciju i da je to carsko jelo. Mletački dužd se za Božić gosti sa tim jelom.

Mare: Baš sam kuriozna, ajde kaži nam nešto o tome. Od čega se pravi?

AGNEZA: Pravi se od makarula i od ragua spremljenog od raznih komadića mesa kokoške, teletine, junetine, džigerice, gljiva pa i divljači. Sve kada se pripremi omota se u pastu frolu i peće. Kada ga izneseš na trpezu miriše cijela kuća, a ima ga i što vidjet, pravi gospodstveni zalogaj.

Karmen: Dobro su govorili naši stari da kada staviš prst u more imaš vezu sa cijelim svijetom. Što bi mi bez mora? Meni je Tripo donio iz Venecije veliko nakićeno ogledalo sve štukatura do štukature, možete zamisliti pozlaćeno, zove se Venecijansko ogledalo ah, ah! Promijenit ću i cijelu mobilju u saloto u stilu baroka, kako je sada moderno. Naručila sam i koltrine od brokata, a bonagracije ista štukatura kao kod ogledala.

Tonka: Može ti i bit kada ti onaj šempijo od muža plovi cijeli vijek. Iskrca se svake pete godine.

Mare: Muči Tonka, govori soto voce, jer ako te čuje neće te oprati svo Jadransko more.

Karmen: Što to rominjaš Tone, nisam te dobro čula. Evo, cijelo popodne sjediš, rekamaješ, ne dižeš oči, niti puštaš glasa. Lijepo sam promislila da si mutava.

Tonka: Nekad i mutavi, kad ne mogu izdržat, a pripadne im muka, progovore.

Lucija: Ne znam o čemu ove dvije pričaju. Agneza moja, kaži ti meni što ćeš još paričat za tako visokoga gosta?

AGNEZA: Zna se, kako je običaj: zupa di karne sa zanzarella, škartoceti od krtole, polpetone po dobrotsku, žgvacet, bakalar in bianko i pasticio. Na kraju pandišpanj, puding od krokanta, želatina od rozolija, marcipan, mandulata i dobrotska torta. U bajul imam još kafe što mi je Ivo donio iz kafe Floriana iz Venecije. Poslije jela poslužiti ću u saloto kafu i sa time ćemo završiti večeru.

Karmen: Bogato nema što, ne bi se zastidjeli da Vam dođe u goste i providur od Kotora. Ma čuj, Peraštani našu tortu zovu Peraška torta. Ma kako to može bit, tu se nešto mora poduzet.

Tonka: Najbolje da im objavimo rat od torte. Nije važno kako je ko zove. Svi isto znaju da je dobrotska pa neka guštaju.

Drage: Sinjora, u mandrač je arivao ribar Loro sa puno razne ribe. Otvorite finjestrin.

Loro: Navalite dobrotske gospode, evo freške ribe iz Mula, Rosa, Kostanjice. Ima orade, palamide, gavica, barbuna, sopa, što god Vam srce poželi.

AGNEZA: Loro, nije sad ura od pazara, pazi da te ne ufati carina.

Loro: Znam da nije ura od pazara, sinjora Agneza, ali desio se mirakuo, vazda hvala sv. Graciji, imam punu barku ribe i to moram prodat. A čuo sam da imate gala večeru, da ćete ugostiti nekoga drugoga već providura od Kotora grada.

Agneza: Dobro Loro, sići će Drage i otvorit konobu, pa svu ribu stavite u panjegu da ostane freška do sutra. Ma kako se sve brzo pročuje, baš je svijet mali,

Vicko i Nikola Bolica Grbičić

Piše:

Dr. sci. Lovorka ČORALIĆ

Frano Bolica iz roda Grbičić zapažen je odvjetak te ugledne kotorske plemićke obitelji u XVII. stoljeću. I sljedeći obnašatelj najvišeg mletačkog viteškog reda odvjetak je ogranka Bolica Grbičić. Riječ je o Vicku (umro oko 1664. godine), Franovu bratu, o kojemu iz dosadašnjih spoznaja historiografije bilježimo nešto manje podataka.

**Posrednik,
opunomoćenik,
prenositelj državne
pošte**

Djelujući u iznimno složeno doba (Kandijski rat), Vicko je nakon bratove smrti obnašao dužnost papinskog opunomoćenika za katoličke misije u Albaniji, djelovao je u posredovanju između Mlečana i glavara crnogorskih i hercegovačkih

Vicko je, kao i njegov brat Frano, rano stekao čast mletačkog viteškog odličnika (1621). Ogranku Bolica Grbičić pripadao je i treći mletački vitez iz te obitelji - Nikola Antunov (umro prije 1670.)

plemena i Osmanlija (opsežna prijepiska pohranjena je u Državnom arhivu u Mlecima) te – kao i brojni drugi Bolice prije njega – osiguravao prijenos državne pošte iz Mletaka u Carigrad. I Vicko je, kao i njegov brat, rano stekao čast mletačkog viteškog odličnika (1621.). Povelja je također objavljena u duždevoj kancelariji (tada se dužd bio Antonio Priuli), a započinje potvrđnicom koju u ime dužda piše mletački vitez Zuanne Carnovali. Sadržaj je povelje kratak i tipiziran po uzoru na druge onovremene povelje o imenovanju vitezoima te i sadrži – kako je uobičajeno – i pohvalu kotorskoga

plemičkog roda Bolica i njihovih zasluga za Mletačku Republiku. U dokumentu se izrijeckom ne spominju Vickovi pretci (osim Vickova oca Ivana Bolice), a njihove su zasluge navedene općenitom frazom. U završnom dijelu povelje, slično kao i u drugim istovrsnim dokumentima, naglašavaju se prava i povlastice koje Vicko Bolica stječe uvrštavanjem u mletački viteški red.

**Guvernadur za
pograničje**

Ogranku Bolica Grbičić pripadao je i treći mletački vitez

iz te obitelji - Nikola Antunov (umro prije 1670.). Iako o njegovu životopisu nema previše podataka, znano je da je i Nikola, kao i drugi članovi njegove obitelji, djelovao na osiguravanju prijenosa pošte iz Mletaka u Carigrad, a tijekom druge polovice XVII. stoljeća obnašao je i službu guvernera/nadintendanta za pogranična područja s Crnom Gorom (soprintendante ai confini del Montenegro). Mletačkim vitezom Nikola Bolica Grbičić imenovan je poveljom dužda Giovannija Pesara dana 12. veljače 1658. Tekst potvrđnice u povelji sastavio je i objavio istoga dana mletački odličnik Luca Cornier. U tekstu povelje sadržano je i nešto više podataka o zaslugama mletačkog časnika i upravitelja vojno-pograničnih područja Nikole Bolice, kao i njegova oca (također guvernera) Antuna.

O životopisu potonjeg Bolice nema detaljnijih podataka, pa su ovdje sadržane informacije jedan od rijetkih i stoga istraživački osobito vrijednih tragova. U trenutku podjeljivanja povelje Nikoli njegov otac Antun više nije živ. Njegove su se zadužbe za Republiku iskazivale u više navrata tijekom proteklih desetljeća, a posebice 1612. i 1613. godine, kad je djelovao kao mletački poslanik (ali i doušnik) u Dubrovniku i Drinopolju (Jedrene, Edirne, Hadrianopolis), a u Drinopolju istraživao i mletačkoj središnjici slao korisne informacije o kretanju osmanlijske vojske. Brojna su također i svjedočanstva, ka-

zuje sadržaj ove povelje, o Antunovim prinosima Republici iskazanim tijekom tekućeg (Kandijskog) rata protiv Osmanlija. Zahvaljujući činjenici da je obitelj Bolica tijekom proteklih desetljeća iskazala brojne primjere odanosti i zasluga za svoju državu, potvrđene i imenovanjem u vitezove drugih članova ove obitelji, mletački je Senat 30. studenoga 1657. donio odluku kojom se Nikola Bolica imenuje vitezom Svetoga

Marka jekom se navode sva prava i povlastice koje stječe kao mletački odličnik (povlastica nošenja vojničke odore i oružja).

Brojne podudarnosti

Usporedna raščlamba sva tri imenovanja članova obitelji Bolica vitezovima Svetoga Marka pokazuje brojne podudarnosti. Svi su odvjetci istog ogranka roda Bolica (Bolica Grbičić), koji su u društvenom, političkom i vojnom životu grada Kotora, Boke kotorske te na širim područjima mletačkih stečevina na ovome dijelu istočnojadranske obale, posebice bili djelatni u XVII. stoljeću. Razlozi njihova imenovanja zrcale temeljne probleme i usmjerenost mletačke vlasti u ovom dijelu Jadrana (ratovi s Osmanlijama, odnosi s hercegovačkim i crnogorskim plemenima te s osmanlijskim vlastima, djelovanje katoličkih misija na osmanlijskom području, djelovanje na crkvenoj uniji, osiguranje poštanske službe iz Mletaka u Carigrad, organizacija i ustroj vojno-pograničnih zona i dr.). U svim su se tim sastavnicama mletačke politike spomenuti odvjetci obitelji Bolica osobito istaknuli. Kako povelje naglašavaju, njihova su vjernost i pregnuća za dobrobit Serenissime iskazivani (bez obzira na osobne neprilike, opasnosti i stradanja) kroz više pokoljenja te se stoga ta obitelj može ubrojiti među benemerite i fedelissime bokeljske plemićke rodove.

Grb Bolica

Marka te mu se – upravo u skladu s imenovanjima koja podjeljuje Senat – dariva i zlatna kolajna. Ta se odluka svečano proglašava na dan objavljivanja ove povelje, odlukom dužda Giovannija Pesara te se Nikola Bolica, u prisutnosti mletačkih vijećnika i drugih odličnika, uvrštava u viteški red. Kao i u drugim imenovanjima, i u povelji podijeljenoj Nikoli Bolici izri-

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, uz potporu Ministarstva vanjskih poslova Vlade Republike Hrvatske, na preporuku Veleposlanstva RH u Podgorici, realizira projekt Baze podataka za zapošljavanje svih građana Crne Gore hrvatske nacionalnosti. Partner u projektu je Hrvatska gospodarska komora – Kotor.

Prijavite se!

Jedinstvena baza podataka je skup informacija o prijavama nezaposlenih osoba, prijavljenim potrebama za radnicima, zasnivanju radnog odnosa... Cilj je posredovanje u zapošljavanju.

Dovoljno je da se registrirate i unesete vaše podatke, koji će biti dostupni samo zainteresiranim poslodavcima.

Posjetite nas na www.hgdcg-kotor.org

ZA NEZAPOSLENE

Da biste se prijavili u našu bazu podataka potrebno je da ispunite kratki formular koji se otvara klikom na link **Prijavite se**. U samom formularu, u zavisnosti od vašeg interesiranja, odabrat ćete opciju da li želite da se prijavite kao kandidat ili kao poslodavac.

Kad ispunite formular kliknite na link **Registriraj se**. Pošto se registrirate, na vaš mail će stići link za aktivaciju naloga sa prijavljenim podacima. Kada je nalog aktiviran možete da se prijavite. U lijevoj koloni na samom dnu nalazi se odjeljak za prijavu korisnika.

Ukoliko ste prilikom registriranja odabrali opciju **Kandidat** nakon prijave u lijevoj koloni će se otvoriti meni **Zapošljavanje** gdje možete da pratite sve ponude slobodnih radnih mjesta (klikom na **Sve ponude**) kao i ponude koje odgovaraju vašim ličnim karakteristikama i interesiranjima (klikom na **Pretraga ponuda**). Klikom na **Prijava kandidata** otvara se formular nakon čijeg ispunjavanja se kompletira vaš nalog. Sva polja označena zvjezdicom moraju biti popunjena.

ZA POSLODAVCE

Ukoliko ste prilikom registriranja odabrali opciju **Poslodavac** nakon prijave u lijevoj koloni će se otvoriti meni **Zapošljavanje** gdje možete pratiti **Sve kandidate** i **Dodate ponudu**.

Vaše prijave ili ponude možete donijeti i osobno u ured HGDCG na Zatvorenom bazenu u Škaljarima, Kotor, radnim danima od 08. 00 do 14. 00 h, ili slati na e-mail hgd-kotor@cg.yu

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država, Hrvatske i Crne Gore.

Distribuirana se na kioscima u Crnoj Gori, a putem pretplate stiže u Hrvatsku, Europu, Australiju, SAD...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

Pretplatite se!

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem primjeraka "Hrvatskog glasnika"

Ime i prezime/naziv tvrtke

Ulica i broj

Grad

Poštanski broj

Država

Tel/fax

E-mail

Datum

Potpis/pečat

PRODAJNA MJESTA

Hrvatski glasnik možete kupiti ispred katedrale sv. Tripuna, na Kamenom kiosku i sljedećim prodajnim mjestima Bega pressa:

Podgorica: Ivana Vujoševića, kućica
Momišići
PC Kruševac- Svijet
Centar - maloprodaja
Njegoševa ulica - Globus

Bar: Trafika SDK
Kostruća

Ulcinj: Bulevar- maloprodaja

Budva: Prolaz - maloprodaja
Spas - maloprodaja

Tivat: Anja
Pantomarket
Sturi
Dragana
Maprenat

Cetinje: Pazar, maloprodaja

Kotor: Pantomarket
Riva kod kamenog kioska

Herceg Novi: Tažeks - Bijela
Mješovito 33
Grbo MNM
Knežević Company
Pantomarket Centar
Knjižara So

Risan: Centar

Financijska sredstva za pripremu i tiskanje osiguravamo zahvaljujući donatorima i sponzorima, među kojima su INA Crna Gora, Ledo Montenegro, Turistička zajednica Grada Zagreba, AdriaMar, Split Ship Management, Podravka, Radio Kotor, Radio Skala...

Ukoliko ste zainteresirani za suradnju, kontaktirajte nas na tel: +382 304 232, +382 69 700 720, ili e-mail hgd-kotor@cg.yu

Hrvatski **glasnik**

PRETPLATITE SE!

Za Crnu Goru:

18 eura

na žiro račun
510-10418-20
Crnogorska komercijalna
banka

Za Hrvatsku:

180 kuna

na kunski račun
23600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7,
20 000 Dubrovnik

Za inozemstvo:

24 eura

na devizni račun HR
7723600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7, 20 000
Dubrovnik

**Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:
Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Zatvoreni bazen Škaljari, 85330 Kotor, Crna Gora
Pretplatiti se možete i u Uredu HGDCG u Kotoru**

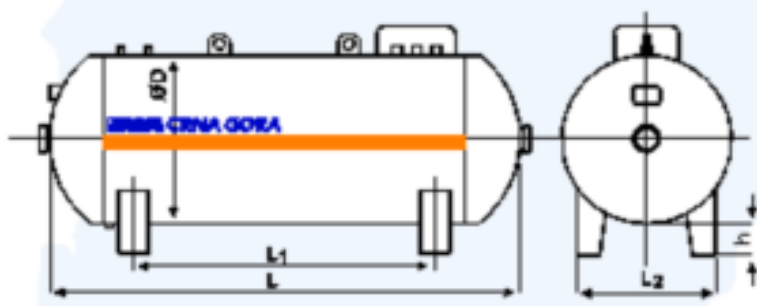

Zašto odabrati propan-butan plin u malim spremnicima?

MALI SPREMNIK ODGOVOR NA SVE VAŠE POTREBE

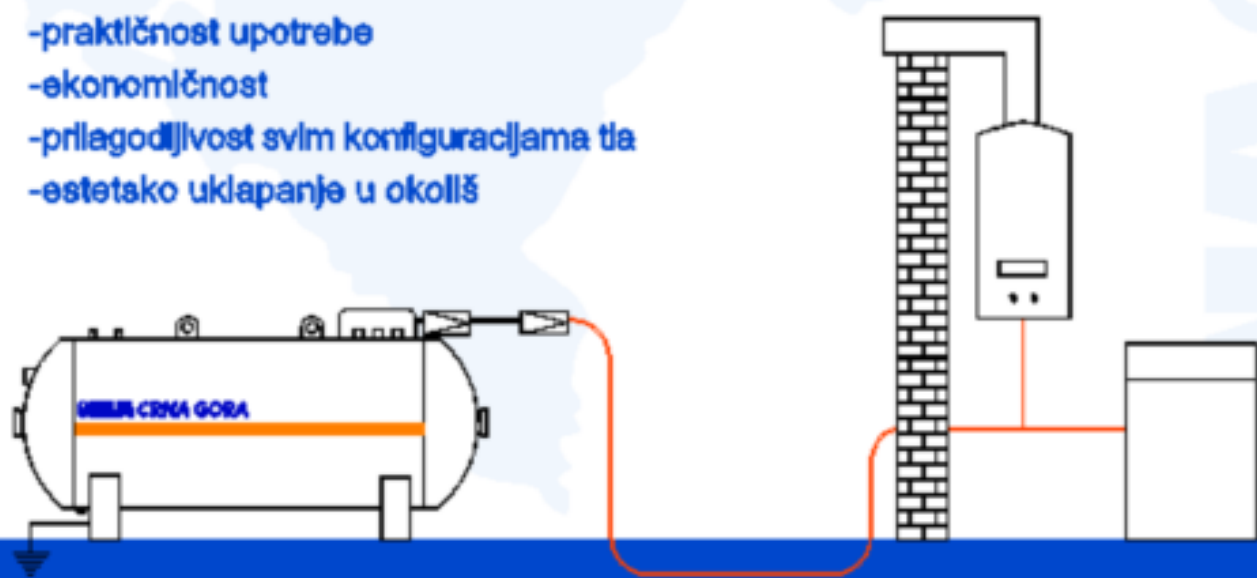
Mali spremnik i propan-butan plin su kvalitetno rješenje za obiteljsku kuću, stambenu zgradu, restoran, hotel, obrt, malu industriju i poljoprivredu.

1 kg PROPAN-BUTAN plina zamjenjuje:
3-6 kg drva
1,5-2 kg ugljena
1,12l ložnog ulja
12,8 kW električne energije

Improvizirani (kg)	ØD (mm)	L (mm)	L ₁ (mm)	L ₂ (mm)	H (mm)
1000	800	2190	1400	700	100
1800	1000	2476	1500	750	100
2700	1250	2480	1550	850	100
4850	1250	4300	2000	950	100

- praktičnost upotrebe
- ekonomičnost
- prilagodljivost svim konfiguracijama tla
- estetsko uklapanje u okoliš

*„DUNDO MAROJE“ U IZVEDBI HNK ZAGREB
ODUŠEVIO KOTORSKU PUBLIKU*

Držić među našijencima

809.

**1200 GODINA DOLASKA
moćju Sv. Tripuna u Kotor**

2009.